РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

З А К О Н

ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

(Обн., ДВ, бр. 59 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 50 от 2008 г.; Решение № 3 на Конституционния съд от 2008 г. - бр. 63 от 2008 г.; изм., бр. 69 от 2008 г., бр. 12, 19, 32 и 42 от 2009 г.; Решение № 4 на Конституционния съд от 2009 г. - бр. 47 от 2009 г.; изм. и доп., бр. 82 от 2009 г., бр. 13 и 100 от 2010 г.; Решение № 15 на Конституционния съд от 2010 г. - бр. 5 от 2011 г.; изм. и доп., бр. 45, 49 и 99 от 2012 г., бр. 15 и 66 от 2013 г., бр. 53 и 98 от 2014 г., бр. 50 от 2015 г., бр. 15 и 43 от 2016 г., бр. 8, 13, 63, 86, 96 и 102 от 2017 г., бр. 42 и 65 от 2018 г. и бр. 38, 83, 98 и 100 от 2019 г.)

§ 1. В чл. 4 се правят следните допълнения:

1. В ал. 2 се създава изречение второ: „Устният превод може да се извършва чрез видеоконференция.“

2. В ал. 3 се създава изречение второ: „Правилото на ал. 2, изречение второ се прилага и по отношение на тълковника.“

§ 2. В чл. 135 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава изречение трето: „Допустимо е провеждането на заседания, в които се използва видеоконференция.“

2. В ал. 2 се създава изречение второ: „При заседание чрез видеоконференция съдът уведомява страните за условията за провеждането му.“

§ 3. В чл. 136 се създава ал. 3:

„(3) В случаите по ал. 1 не се допуска разглеждане на делото чрез видеоконференция, освен при съгласие на страната.“

§ 4. В чл. 143 се създава ал. 4:

„(4) При провеждане на заседание чрез видеоконференция съдът следи за спазването на техническите изисквания за извършване на

процесуални действия в електронна форма и начините на извършването им, предвидени в глава осемнадесета „а“ на Закона за съдебната власт.“

§ 5. В чл. 150 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 3:

„(3) При провеждане на видеоконференция в протокола се вписват името и длъжността на съдебния служител от районния съд или на началника на затвора или началника на ареста или техен представител, присъстващ на видеоконференцията.“

2. Досегашните ал. 3 и 4 стават съответно ал. 4 и 5.

3. Създава се ал. 6:

„(6) За извършената видеоконференция, след уведомяване на участниците в нея, се изготвя видеозапис върху електронен носител. Видеозаписът се прилага към делото.“

§ 6. В чл. 151 се правят следните допълнения:

1. В ал. 2 след думата „звукозапис“ се добавя „или запис на видеоконференцията“, а след думата „звукозаписа“ се добавя „или записа на видеоконференцията“.

2. В ал. 3 след думата „звукозапис“ се добавя „или запис на видеоконференцията“.

3. В ал. 4 след думата „звукозаписа“ се добавя „или записа на видеоконференцията“.

4. Създава се ал. 6:

„(6) Записът на видеоконференцията се пази до изтичане на срока за съхранение на делото.“

§ 7. В чл. 156, ал. 1 накрая се поставя запетая и се добавя „както и необходимостта от видеоконференция за тяхното събиране“.

§ 8. Създава се чл. 156а:

„Събиране на доказателства чрез видеоконференция

Чл. 156а. (1) Събиране на доказателства чрез видеоконференция може да стане по искане на страните или на вещото лице.

(2) Разпит на свидетел и обяснения на страна чрез използване на видеоконференция са допустими, когато тези лица се намират в населено място извън съответния съдебен район, в който се намира съдът по делото, и

когато същите не са в състояние да се явят непосредствено пред съда.

(3) Изслушване на вещо лице чрез използване на видеоконференция е допустимо, когато същото работи в населено място извън съдебния район на съда, разглеждащ делото, и служебната му ангажираност или други обективни обстоятелства не му позволяват да се яви непосредствено пред съда.

(4) Съдът определя датата и часа на провеждане на заседанието, в което ще се използва видеоконференция, след проверка на възможността за провеждането й с най-близкия районен съд, място за лишаване от свобода или арест по мястото на пребиваването на страната, свидетеля или вещото лице.

(5) Свидетелите, страните и вещите лица, чиито изявления ще бъдат изслушани чрез видеоконференцията, се призовават за датата и часа на съдебното заседание, като им се указва съдът, в който следва да се явят, съответно мястото за лишаване от свобода или ареста, където ще се използва видеоконференцията.

(6) Самоличността на явилото се за участие във видеоконференцията лице се проверява от съдебен служител от съответния съд, съответно от началника на затвора или началника на ареста или техен представител, който присъства по време на видеоконференцията.

(7) Когато при провеждането на видеоконференция се налага участието на преводач или тълковник, същите следва да присъстват в съдебната зала на съда, в който се провежда съдебното заседание, освен ако конкретните обстоятелства не налагат тяхното присъствие при изслушваното лице.“

§ 9. В чл. 157 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) За допускане на събиране на доказателства чрез видеоконференция съдът се произнася с мотивирано определение, в което се обосновава необходимостта от провеждане на видеоконференция.“

§ 10. В чл. 176, ал. 4 накрая се добавя „или чрез видеоконференция“.

§ 11. След чл. 639 се създава подразделение „Допълнителна разпоредба“ с нов § 1:

„Допълнителна разпоредба

§ 1. „Видеоконференция“ по смисъла на този кодекс е комуникационна връзка чрез техническо средство за едновременно предаване и приемане на образ и звук между участници в процеса, намиращи се на различни места.“

§ 12. В Преходните и заключителните разпоредби досегашният § 1 става § 1а.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 13. В Административнопроцесуалния кодекс (обн., ДВ, бр. 30 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 59 и 64 от 2007 г., бр. 94 от 2008 г., бр. 35 от 2009 г., бр. 100 от 2010 г., бр. 39 от 2011 г., бр. 77 от 2012 г., бр. 104 от 2013 г., бр. 27 от 2014 г., бр. 74 от 2016 г., бр. 13, 58, 63, 85 и 103 от 2017 г., бр. 42 от 2018 г. и бр. 77 от 2018 г.; Решение № 5 на Конституционния съд от 2019 г. – бр. 36 от 2019 г.; изм. и доп., бр. 94 от 2019 г. и бр. 44 от 2020 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 14:

а) в ал. 2 се създава изречение трето: „Устният превод може да се извършва чрез видеоконференция.“;

б) в ал. 5 се създава изречение второ: „Правилото на ал. 2, изречение трето се прилага и по отношение на тълковника.“

2. В чл. 46 се създават ал. 4-6:

„(4) Устното изслушване по ал. 1 може да бъде извършено и чрез видеоконференция.

(5) За всяко процесуално действие, извършено чрез видеоконференция, водещият производството административен орган съставя протокол, в който се посочват данните по ал. 2 и се вписват данните на всички участници във видеоконференцията и на лицето, което ги е удостоверило.

(6) За извършената видеоконференция, след уведомяване на участниците в нея, се изготвя видеозапис върху електронен носител. Видеозаписът се прилага към административната преписка.“

3. В чл. 96:

а) досегашният текст става ал. 1;

б) създава се ал. 2:

„(2) Заинтересованите страни могат да бъдат изслушани по реда на чл. 46, ал. 4-6.“

4. В чл. 171:

а) създава се нова ал. 3:

„(3) Съдът може да изслушва страна и да извършва разпит на свидетели и вещи лица чрез видеоконференция.“;

б) досегашните ал. 3-5 стават съответно ал. 4-6.

5. В § 1 от Допълнителната разпоредба се създава т. 8:

„8. „Видеоконференция“ е комуникационна връзка чрез техническо средство за едновременно предаване и приемане на образ и звук между участници в процеса, намиращи се на различни места.“

§ 14. В Наказателно-процесуалния кодекс (обн., ДВ, бр. 86 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 46 и 109 от 2007 г., бр. 69 и 109 от 2008 г., бр. 12, 27, 32 и 33 от 2009 г., бр. 15, 32 и 101 от 2010 г., бр. 13, 33, 60, 61 и 93 от 2011 г.; Решение № 10 на Конституционния съд от 2011 г. - бр. 93 от 2011 г.; изм. и доп., бр. 19, 20, 25 и 60 от 2012 г., бр. 17, 52, 70 и 71 от 2013 г., бр. 21 от 2014 г., бр. 14, 24, 41, 42, 60, 74 и 79 от 2015 г., бр. 32, 39, 62, 81 и 95 от 2016 г., бр. 13, 63 и 101 от 2017 г., бр. 7 и 44 от 2018 г.; Решение № 14 на Конституционния съд от 2018 г. – бр. 87 от 2018 г.; изм. и доп., бр. 96 от 2018 г. и бр. 7, 16 и 83 от 2019 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 65, ал. 3 се създава изречение трето: „Когато това няма да попречи за упражняване на правото на защита, с негово съгласие задържаният обвиняем може да участва в делото и чрез видеоконференция, като в този случай самоличността му се удостоверява от началника на затвора или началника на ареста или техен представител.“

2. В чл. 139 се създава ал. 11:

„(11) Разпит на защитен свидетел може да се извърши и чрез видеоконференция.“

3. В чл. 142 се създава ал. 4:

„(4) Разпитът може да бъде извършен и чрез видеоконференция.“

4. В чл. 143:

а) създава се нова ал. 4:

„(4) Очна ставка може да се направи и чрез видеоконференция, когато обвиняемият се намира извън пределите на страната и това няма да попречи за разкриване на обективната истина.“;

б) досегашната ал. 4 става ал. 5 и в нея думите „Алинеи 1 - 3“ се заменят с „Алинеи 1 - 4“.

5. В чл. 171 се създава ал. 8:

„(8) Разпознаване на лица или предмети може да се извърши и чрез видеоконференция.“

6. Създава се чл. 236а:

„Протоколи за действия по разследването, извършени чрез видеоконференция

Чл. 236а. (1) За проведените действия по разследването чрез видеоконференция се изготвя протокол, в който се посочват данните по чл. 129, ал. 1 и се вписват данните на всички участници в действието и на лицето, установило самоличността им. Протоколът се подписва от разследващия орган и от участниците, намиращи се при него.

(2) За проведените действия по разследването чрез видеоконференция се изготвя видеозапис по реда на чл. 239 и 240, за което всички участници изрично се уведомяват.“

7. В чл. 239:

а) създава се нова ал. 2:

„(2) Звукозаписът или видеозаписът се изготвят върху електронен носител за еднократен запис, върху който се полагат подписите на органа на досъдебното производство и участниците, които се намират при него, и датата на проведеното действие по разследването.“;

б) досегашните ал. 2-5 стават съответно ал. 3-6.

8. В чл. 439:

а) създава се нова ал. 4:

„(4) Когато това няма да попречи за упражняване на правото на защита, с негово съгласие осъденият може да участва в делото чрез видеоконференция, като в този случай самоличността му се проверява от началника на затвора или негов представител.“;

б) досегашната ал. 4 става нова ал. 5.

9. В § 1 от Допълнителните разпоредби се създава ал. 5:

„(5) „Видеоконференция“ по смисъла на този кодекс е комуникационна връзка чрез техническо средство за едновременно предаване и приемане на образ и звук между участници в процеса, намиращи се на различни места.“

Законът е приет от 44-ото Народно събрание на ..... 2020 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:

(Цвета Караянчева)

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуалния кодекс

Законопроектът за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс (ГПК), както и предложените промени с неговите заключителни разпоредби в Административнопроцесуалния кодекс (АПК) и в Наказателно-процесуалния кодекс (НПК) целят създаването на нормативна уредба на използването на видеоконференцията в гражданския и в административния процес, както и разширяване на възможностите за използване на видеоконференцията в наказателния процес.

По-конкретно с предложените изменения и допълнения в ГПК и АПК се регламентира използването на видеоконференция при провеждане на разпити и изслушвания в гражданските и административните производства, при които административният орган или съдебният състав и свидетелите, вещите лица, страните, преводачите или тълковниците се намират физически на различни места на територията на страната.

Към момента съдебните производства по граждански дела и административни дела обичайно се извършват в съдебните зали, като всички участници присъстват лично (физически). Гражданският процесуален кодекс и Административнопроцесуалният кодекс не съдържат специални разпоредби, предвиждащи възможност за използване на видеоконференция при провеждане на заседания на съда. В АПК не съществува възможност за използване на видеоконференция и в производството по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред.

Към настоящия момент използването на видеоконференцията в съдебната практика по наказателни дела е ограничено не само поради липса на техническо оборудване, но и поради съществуващи ограничения в нормативната уредба. Понастоящем Наказателно-процесуалният кодекс допуска използването на видеоконференцията като изключение в следните случаи: по отношение на свидетели или вещи лица в наказателно производство, намиращи се на територията на Република България – по искане на съдебен орган на друга държава; разпит с участието на обвиняем -

по искане на съдебен орган на друга държава; при разпит на малолетни и непълнолетни свидетели в страната - при необходимост, преценявана от съда; при разпит на свидетел с тайна самоличност – от органите на досъдебното производство или съда.

Необходимо е разширяване на възможностите за използване на видеоконференцията при провеждането на отделни действия по разследването и отделни съдопроизводствени действия в случаите, при които участниците в досъдебното производство, съответно съдебното производство се намират на различни места на територията на страната или извън страната, за да бъде предоставена на органите на досъдебното производство и съда по-голяма гъвкавост при произвеждането на наказателния процес.

Причините, които обосновават предложените проекти за изменение и допълнение на ГПК, АПК и НПК в областта на видеоконференцията, се основават на обстоятелството, че настоящата система на събиране на доказателства в гражданските, административните и наказателните производства все още се базира на недостатъчно ефективни инструменти. Сериозен аргумент в полза на разширяването на приложното поле на видеоконференцията е, че използването на този технологичен инструмент, когато и където това е уместно и без да се накърняват нечии процесуални права, представлява голяма крачка напред в събирането на доказателства от разстояние.

Промените в ГПК, АПК и НПК в областта на видеоконференцията са следствие на необходимостта от ускоряване на гражданското, административното и наказателното производство и намаляване на разходите по осъществяването им. Не на последно място стои необходимостта от осъвременяване на законодателството по отношение на инструментите за събирането на доказателства. С оглед на световните процеси и натовареността на съдебната ни система прилагането на видеоконференция по граждански, административни и наказателни дела има сериозен потенциал.

I. Основните предложения за промени в ГПК са следните:

✓ **Регламентация на възможността за извършване на устен превод чрез видеоконференция.**

В създаденото в чл. 4, ал. 2 изречение второ се предвижда, че устният превод може да се извърши чрез видеоконференция. С изречение второ на ал. 3 се предвижда прилагането на видеоконференция и по

отношение на тълковника. Въвеждането на тези разпоредби е провокирано от многократното отлагане на съдебни заседания по граждански дела заради липсата на преводач от съответния език или тълковник. Освен ускоряване на процеса по този начин съществено могат да се намалят разходите за преводачи и тълковници, заплащани от съдебната система.

✓ **Събиране на доказателства чрез видеоконференция.**

Предложените промени в ГПК предвиждат събиране на доказателства при физическо отсъствие на страни, свидетели и вещи лица, без да се накърняват права и при осъществяване на адекватна защита. Сериозен напредък в тази област е осъществен с новата норма на чл. 156а. Изходено е от обстоятелството, че използването на видеоконференции за тази цел ще осигури възможност за значително намаляване на разходите за провеждане и общото време за приключване на съответните съдебни дела.

Със законопроекта се създава законоустановеност на обстоятелствата, при които е допустимо използването на видеоконференция при събирането на доказателства. Предвидена е възможност разпит на свидетел и обяснения на страна чрез използване на видеоконференция да може да бъдат допуснати, когато тези лица се намират в населено място извън съответния съдебен район, в който се намира съдът по делото, и когато същите не са в състояние да се явят непосредствено пред съда. Създава се възможност за изслушване на вещо лице чрез използване на видеоконференция, когато същото работи в населено място извън съответния съдебен район на съда, разглеждащ делото, и служебната му ангажираност или други обективни обстоятелства не му позволяват да се яви непосредствено пред съда.

Предвидени са процедурни и организационни мерки с цел осигуряване на справедливост на изслушванията и съдебния процес.

В унисон с диспозитивното и състезателното начало в гражданския процес е предвидено събирането на доказателства чрез видеоконференция да бъде по инициатива на страните, а в определени хипотези и на вещото лице (промените в чл. 156, ал. 1 и новия текст на чл. 156а, ал. 1).

Предвидено е, че за допускане на събиране на доказателства чрез видеоконференция съдът се произнася с мотивирано определение, в което се обосновава необходимостта от провеждане на видеоконференция (чл. 157, ал. 2).

✓ **Изготвяне на протокол за процесуалните действия, извършени чрез видеоконференция.**

Важен принцип, намерил своето място при направените изменения и допълнения на действащия ГПК, е, че изслушванията, осъществени посредством видеоконференция, задължително трябва да бъдат записани. Съгласно предложената нова ал. 3 на чл. 150 от ГПК при провеждане на видеоконференция в протокола се вписват името и длъжността на съдебния служител от районния съд или на началника на затвора, или на началника на ареста, или на техен представител, присъстващ на видеоконференцията. Новият текст на ал. 6 на същия член предвижда при осъществяваните видеоконференции да се извършват записи върху електронни носители. Идеята е доразвита чрез допълненията в чл. 151, предвиждащи, че поправки и допълнения в протокол от съдебно заседание, на което е била използвана видеоконференция, може да се допуснат само въз основа на записа на видеоконференцията.

✓ **Създаване на легална дефиниция на понятието „видеоконференция".**

Предвидена е легална дефиниция на понятието „видеоконференция" като комуникационна връзка чрез техническо средство за едновременно предаване и приемане на образ и звук между участници в процеса, намиращи се на различни места.

II. Основните предложения за промени в АПК са следните:

✓ **Регламентация на възможността за извършване на устен превод чрез видеоконференция**.

В създаденото ново изречение трето в чл. 14, ал. 2 се предвижда, че устният превод може да се извърши чрез видеоконференция. Това е наложително по административните производства, тъй като предвид глобализацията и с оглед миграцията и движението на големи групи от хора много често се налага извършването на устни преводи от редки и малко разпространени езици, за които на територията на страната няма достатъчно преводачи. За този, а и за другите преводи участието на устни преводачи ще може да се осъществява посредством видеоконференция. Същото правило се прилага и по отношение на тълковника. Целта на предложената промяна е намаляване на разходите на административния орган и на съдебната власт, както и ограничаване на отлаганията на заседания поради липса на преводач от съответния език или тълковник.

✓ **Регламентация на възможността за осъществяване на видеоконференция при устното изслушване и процесуалните действия в административното производство.**

Създадените нови ал. 4, 5 и 6 на чл. 46 от АПК предвиждат възможност за използване на видеоконференция при устното изслушване и процесуалните действия в административното производство. За обезпечаване на принципа на участие на страните, устност, истинност и служебно начало се предвижда за всяко процесуално действие, извършено чрез видеоконференция, водещият производството административен орган да съставя протокол, съдържащ освен данните на протокола при устното изслушване (име на лице, дало сведения, обяснения или пояснения, съществената за случая информация, подпис, име и длъжност на съставилото го длъжностно лице и дата на съставяне) и данните на всички участници във видеоконференцията и лицето, което ги е удостоверило. За извършената видеоконференция, след уведомяване на участниците в нея, се изготвя видеозапис върху електронен носител, който следва да се прилага към административната преписка.

✓ **Регламентация на възможността за използване на видеоконференция при изслушване на страна, разпит на свидетели и вещи лица в административния процес.**

Предложените промени в АПК предвиждат събиране на доказателства чрез видеоконференция. С предвидената нова ал. 3 на чл. 171 от АПК се възприема ново законодателно решение, с което в АПК се урежда възможността за изслушване на страна, разпит на свидетели и вещи лица в съдебното производство чрез видеоконференция. Разпитът на свидетели и вещи лица и осъществяването на устен превод чрез видеоконференция в съдебния процес ще намали процесуалните разноски както на съдебната система, така и на страните и ще улесни участниците в процеса.

По силата на делегацията в чл. 144 от АПК по отношение на условията и реда за събиране на доказателства в съдебния административен процес ще се прилага уредбата в ГПК.

Към настоящия момент значителен брой административни дела, образувани по жалби и искови молби по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, на лица, които са подсъдими с наложена мярка за неотклонение „задържане под стража" и/или лишени от свобода, излежаващи своите присъди в местата за лишаване от свобода, се

разглеждат пред административните съдилища в Република България. За да присъстват на съдебните заседания в съответните административни съдилища, тези лица се конвоират от служители на главна дирекция „Охрана" към Министерството на правосъдието. Конвоирането на въпросните подсъдими или лишени от свобода до съдебните сгради, където се разглеждат образуваните по тяхна инициатива дела, създава значителни трудности и разходи за обезпечаване на охраната и осигуряването на реда и сигурността както в съдебните институции, така и в местата за лишаване от свобода.

В този смисъл възприемането на законодателно решение, с което в Административнопроцесуалния кодекс се въвежда възможността за изслушване на тези лица в качеството им на страни в административния процес посредством видеоконференция между съда, в който се разглежда делото, и мястото за лишаване от свобода, където се изтърпява присъдата, или най-близкия до това място административен орган или друг съд, значително би повлияло за ускоряване на процеса и намаляване на разходите.

С предложените промени ще бъдат оптимизирани сроковете за приключване на съдебните производства, ще бъдат намалени разходите, свързани с осигуряване присъствието на участниците в съдебна зала.

✓ **Създаване на законова дефиниция на понятието „видеоконференция".**

В синхрон с предложеното допълнение в ГПК в § 1 от допълнителната разпоредба на АПК се създава т. 8, която предвижда законова дефиниция на понятието „видеоконференция" като комуникационна връзка чрез техническо средство за едновременно предаване и приемане на образ и звук между участници в процеса, намиращи се на различни места.

III. Основните предложения за промени в НПК са следните:

✓ Създаване на процесуална възможност при наличие на съответните предпоставки задържаният под стража обвиняем да може да участва чрез видеоконференция при осъществяване на съдебния контрол върху задържането под стража в досъдебното производство по чл. 65.

✓ Прецизиране на уредбата в чл. 139 относно извършването на разпит на защитен свидетел чрез видеоконференция, тъй като разпитът на

свидетел с тайна самоличност се характеризира с редица особености, които го отличават от разпита на свидетел по общите правила на НПК.

✓ Използване на възможностите за прилагане на видеоконференция и при разпит на преводач или тълковник (чл. 142), при извършването на очна ставка (чл. 143), както и при разпознаване на лица и предмети (чл. 171).

✓ Предоставяне на възможност при наличие на съответните предпоставки за използване на видеоконференция в производството по чл. 439 при разглеждане на предложението или молбата на осъдения за предсрочно освобождаване.

✓ Създаване на законова дефиниция на понятието „видеоконференция". В унисон с възприетия в ГПК и АПК подход за създаването на легална дефиниция в § 1 от Допълнителните разпоредби на НПК се създава ал. 5, която предвижда законова дефиниция на понятието „видеоконференция" като комуникационна връзка чрез техническо средство за едновременно предаване и приемане на образ и звук между участници в процеса, намиращи се на различни места.

В резултат на предложените промени в ГПК, АПК и НПК видеоконференцията в гражданския, в административния и в наказателния процес ще се превърне в ефективно средство за събиране на доказателства, ще допринесе за модернизиране на съдебната система и подобряване на нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии, за процесуална икономия и доближаване на този процес към правилата, използвани в другите държави - членки на Европейския съюз.

С предложените промени ще бъдат оптимизирани и сроковете за приключване на досъдебните и съдебните производства, ще бъдат намалени разходите, свързани с осигуряване присъствието на участниците в съдебна зала, включително разходите на свързани институции – Министерството на вътрешните работи, Главна дирекция „Изпълнение на наказанията" и Главна дирекция „Охрана".

Тези промени ще хармонизират до голяма степен правилата на основните ни процесуални закони с водещи държави - членки на Европейския съюз, като се отчитат и се държи сметка за националните специфики и особености на българското право. Предложените промени се основават на прилагани добри практики в държавите - членки на Европейския съюз. Те са изготвени на база на резултатите от проучванията по проект „Изграждане на средства за видеоконферентни връзки и тяхното използване във фазите на

досъдебното и съдебното производство, включително при трансгранично сътрудничество в правораздаването", реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма „Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-3.001-0019. Изследван е опитът на всички държави - членки на Европейския съюз, включително при идентифицирането на възможни пречки и проблеми при използването на видеоконферентни връзки.

В изпълнение на проект „Изграждане на средствата за видеоконферентни връзки и тяхното използване във фазите на досъдебното и съдебното производство, включително при трансгранично сътрудничество в правораздаването", финансиран по Оперативна програма „Добро управление", по който Министерството на правосъдието е бенефициент, са предвидени 2 430 987,60 лева с включен данък върху добавената стойност за доставка, монтиране, тестване и пускане в експлоатация на основно и съпътстващо оборудване за видеоконферентни връзки, както и обучение в 26 места – 20 съдилища и 6 места за лишаване от свобода, както и една централна компонента, изградена в Министерството на правосъдието. Гаранционният срок за поддръжка на техниката е три години след приемане на системата. След приключване на проекта необходимите финансови средства за поддръжка и продължаване на дейностите ще се осигуряват от бюджетите на Министерството на правосъдието и на Висшия съдебен съвет.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)

Становище на администрацията на Министерския съвет

Съгласуването се извършва на основание чл. 21, ал. 5 от Закона за нормативните актове

Проект на акт:	Вид оценка:	Частична
Проект на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс	Становище по ред:	Единствено съгласуване
	Дата:	07.05.2020
	В отговор на №:	№ 03-00-27/04.05.2020 г.
	Институция:	Министерство на правосъдието

Диспозитив:	Съгласува с препоръки	
Основание:	Чл. 30б, ал. 3, т. 2, б. "а"	от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация

I. Относно раздел 1 „Дефиниране на проблема":

Предлагаме в т.1.2. и т.1.3. да се включи допълнителна информация и статистически данни, описващи актуалната ситуация, мащаба на констатираните проблеми и негативните последици от тези проблеми за заинтересованите страни. Източник на информация могат да бъдат например налични анализи на действащата уредба в Р България и на ниво ЕС, доклади и анализи на ефективността на работата на съдилищата и следствените органи, конкретни примери от практиката, включително и за процедури с международен елемент и т.н.

II. Относно раздел 2 „Цели":

След допълване на информацията в раздел 1 от оценката предлагаме някои от целите да се формулират с измерим резултат.

III. Относно раздел 3 „Идентифициране на заинтересованите страни":

Предлагаме като самостоятелна заинтересована страна да се включи и ВСС.

IV. Относно раздел 5 „Негативни въздействия" и раздел 6 „Положителни въздействия":

Предлагаме в раздел 5 и раздел 6 от оценката въздействията да се разгледат и по групи заинтересовани страни.

* Съгласно чл. 17 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието, изводите и относимата информация от извършената частична предварителна оценка на въздействието се включват във финансовата обосновка по чл. 35, ал. 1, т. 4 от Устройствения

правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

** При съгласуването по чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация се съпоставят кръгът от въпроси, проблеми и решения, разгледани в оценката на въздействието и кръгът от въпроси, засегнати от обхвата на нормативната намеса в проекта на акт.

*** На основание чл. 30б, ал. 4 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация е необходимо окончателната оценка на въздействието да бъде съобразена с препоръките от становището.

**** На основание чл. 85, ал. 1 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация е необходимо това становище да бъде публикувано заедно с преработената оценка на въздействието и проекта на акт при обществените консултации, провеждани в изпълнение на Закона за нормативните актове.

ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ
„МОДЕРНИЗАЦИЯ НА АДМИНИСТРАЦИЯТА"

/КРАСИМИР БОЖАНОВ/

Приложение № 1
към чл. 16 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието

Формуляр за частична предварителна оценка на въздействието* (Приложете към формуляра допълнителна информация/документи)	
Институция: **Министерство на правосъдието**	**Нормативен акт:** Проект на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс
За включване в законодателната/ оперативната програма на Министерския съвет за периода: **01.01.2020 г. – 30.06.2020 г.**	**Дата: 13.05.2020 г.**
Контакт за въпроси: **Д. Белчина** **Д. Аврамова** **Ал. Стефанов**	**Телефон:** **02/ 92 37 311** **02/ 92 37 341** **02/9237 344**

1. Дефиниране на проблема:

1.1. Кратко опишете проблема и причините за неговото възникване. Посочете аргументите, които обосновават нормативната промяна

Към момента съдебните производства по граждански дела и административни дела обичайно се извършват в съдебните зали, като всички участници присъстват лично (физически). Гражданският процесуален кодекс (ГПК) и Административнопроцесуалният кодекс (АПК) не съдържат специални разпоредби, предвиждащи възможност за използване на видеоконференция при провеждане на заседания на съда. В АПК не съществува възможност за използване на видеоконференция и в производството по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред.

Към настоящия момент използването на видеоконференцията в съдебната практика по наказателни дела е ограничено не само поради липса на техническо оборудване, но и поради съществуващи ограничения в нормативната уредба. Понастоящем Наказателно-процесуалният кодекс (НПК) допуска използването на видеоконференцията като изключение в следните случаи: по отношение на свидетели или вещи лица в наказателно производство, намиращи се на територията на Република България – по искане на съдебен орган на друга държава; разпит с участието на обвиняем - по искане на съдебен орган на друга държава; при разпит на малолетни и непълнолетни свидетели в страната - при необходимост, преценявана от съда; при разпит на свидетел с тайна самоличност – от органите на досъдебното производство или съда.

Необходимо е разширяване на възможностите за използване на видеоконференцията като способ за събиране на доказателства при провеждането на отделни действия по разследването и отделни съдопроизводствени действия в случаите, при които участниците в досъдебното производство, респ. съдебното

производство се намират на различни места на територията на страната или извън страната, за да бъде предоставена на органите на досъдебното производство и съда по-голяма гъвкавост при възпроизвеждането на доказателствата и доказателствените средства в наказателния процес.

Причините, които обосновават предложените проекти за изменение и допълнение на ГПК, АПК и НПК в областта на видеоконференцията, се основават на обстоятелството, че настоящата система на събиране на доказателства в гражданските, административните и наказателните производства все още се базира на недостатъчно ефективни инструменти. Сериозен аргумент в полза на разширяването на приложното поле на видеоконференцията е, че използването на този технологичен инструмент, когато и където това е уместно и без да се накърняват нечии процесуални права, представлява важна крачка напред в събирането на доказателства от разстояние.

Промените в ГПК, АПК и НПК в областта на видеоконференцията са следствие на необходимостта от ускоряване на гражданското, административното и наказателното производство и намаляване на разходите по осъществяването им. Не на последно място стои необходимостта от осъвременяване на законодателството по отношение на инструментите за събирането на доказателства. С оглед на световните процеси и натовареността на съдебната ни система прилагането на видеоконференция по граждански, административни и наказателни дела има сериозен потенциал.

По проект „Изграждане на средствата за видеоконферентни връзки и тяхното използване във фазите на досъдебното и съдебното производство, включително и при трансгранично сътрудничество в правораздаването", финансиран по Оперативна програма „Добро управление", по който Министерството на правосъдието е бенефициент, е извършено проучване във всички държави членки на Европейския съюз (ЕС), вкл. България: Австрия, Белгия, България, Германия, Гърция, Дания, Естония, Ирландия, Испания, Италия, Кипър, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Обединено кралство, Полша, Португалия, Румъния, Словакия, Словения, Унгария, Финландия, Франция, Холандия, Хърватия, Чешка република, Швеция. Целта е извличането на опит дори и при идентифицирането на възможни пречки и проблеми при използването на видеоконферентни връзки и възможни решения за преодоляване на тези пречки. Направен е преглед на опита в прилагането на тази практика в България след 2011 г., като са проследени промените в нормативната уредба. Извършваните до момента анализи и проучвания показват, че са налице значителни разлики в практиката на държавите членки и възприетите стандарти за провеждане на видеоконферентни връзки. В рамките на дейността са изследвани и анализирани най-добрите практиките и най-ефективните методологии в държави членки на ЕС, както и наличната национална нормативна база, регламентираща използването на видеоконферентни връзки в съдебната система.

Проблеми/пречки при използването на видеоконферентна система

Като цяло по-голямата част от респондентите **посочват, че не срещат съществени трудности** и проблеми при използването на видеоконферентна система.

Сигурността на комуникациите, липсата на желание/нежелание за участие от

страна на защитата, от страна на местата за лишаване от свобода, както и други институции на изпълнителната власт, имащи отношение към изпълнението на наказанията **не са пречка** при по-голямата част от институциите, участвали в проучването.

Основните пречки и проблем при използването на видеоконферентна система са свързани с недостатъчно финансиране и неопитен персонал или липса на опит на служителите. (1/2 от респондентите).

Като други възможни пречки и трудности се посочват **недостатъчната обезпеченост с оборудване за видеоконференции**.

таблица 1: Моля, посочете дали някое от следните обстоятелства е пречка или проблем при използването на видеоконферентна система. (Моля, посочете всички приложими).

Пречка или проблем при използването на видеоконферентна система	**Да**	**Не**
Недостатъчно финансиране	4	5
Неопитен персонал/Липса на опит на служителите	4	5
Липса на желание/нежелание за участие от страна на магистратите (съдиите, прокурорите, следователите), както и разследващите полицаи	2	7
Липса на желание/нежелание за участие от страна на защитата (адвокати/юрисконсулти);	1	8
Липса на желание/нежелание за участие от страна на местата за лишаване от свобода (затвори, затворнически общежития, поправителни домове), както и други институции на изпълнителната власт, имащи отношение към изпълнението на наказанията;	1	8
Възражения от страна на защитата (адвокати/юрисконсулти);	2	7
Възражения от страните по делото (ищец-ответник, жалбоподател-ответник, обвиняем-прокурор, подсъдим-прокурор-наказателен съд);	2	7
Лични съображения за сигурност (напр. адвокати или поправителни работници);	2	7
Сигурност на комуникациите	0	9
Никое	1	8
Друго (посочете).	недостатъчно оборудване за видеоконференции	

Технически въпроси използването на видеоконферентна връзка – прилагани технологии, технически проблеми, трудности с компоненти на системата, съвместимост и интеграция между различните системи и др.

В държавите, които правят записи на заседанията, проведени с помощта на видеоконферентни връзки (Малта, Латвия) използваните формати на аудио/видеозапис включват mp3 и mp4. Техническото извършване на записа се извършва от съдът, в рамките на висящия съдебен процес или от органите на разследване в досъдебното производство по наказателни дела (Хърватска). Периодът, в който се съхраняват записите от видеоконференциите най-често съвпада с периода на съхранение на досието на съответното дело, съобразно националните законодателства на страните. Респондентите **не посочват практики за**

централизирано съхранение на извършените записи - мястото на съхранение е съдът, в рамките на висящия съдебен процес, на сървър на съответния съд или институция или в информационна система на съдилищата (Латвия, Малта, Гърция). В Латвия аудиозаписът може да бъде прикачен към съдебното дело или съхранен в съдебната информационна система.

Техническите проблеми с видеоконферентната система изискват прекъсване за поддръжка или ремонт сравнително рядко – веднъж на три месеца в Латвия, понякога в Естония. Съгласно посоченото, в Малта работата по поддръжката на оборудването се извършва редовно и прекъсвания за ремонт са много редки, а в Дания работите по поддръжката винаги са съгласувани предварително.

Като най-често срещани технически проблеми са посочени проблеми със звука (Естония), необходимост от конфигуриране или мрежови проблеми (Латвия), интернет свързаността (Малта), лоша свързаност и несъответствия в оборудването, особено в случаите на трансгранични видеоконферентни връзки (Португалия). Единствено Дания посочва, че системата е много стабилна и не се срещат съществени технически проблеми.

В случаите, в които се налага прекъсване, то е от порядъка на 30 до 60 минути. Проблемите се преодоляват сравнително бързо с помощта на ИТ специалистите (налични във всеки съд в Естония).

Никоя от участвалите в проучването институции не е посочила, че използва телефонни конферентни разговори като временен заместител в случай, че системата за видеоконферентна връзка се провали.

Участниците от три от държавите са посочили вида на технологията, използвана от видеоконферентната система – Cisco в Дания и Латмия и IP Video Conferencing с отворена комуникационна система в Малта.

Преглед на изготвени доклади, анализи и ръководства за прилагането на видеоконферетни връзки в държави-членки на ЕС

Описаните практики за прилагане на видеоконферентни връзки се основават на:

- ✓ публикуваната информация за използването на видеоконферентни връзки на Европейския портал за електронно правосъдие E-Justice:

  -Събиране на доказателства чрез видеоконферентна връзка[1]

Информационни документи, които предоставят практическа информация относно правилата, процедурите и наличните технически съоръжения за видеоконферентна връзка между съдилищата в различните държави от ЕС, изготвени от Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела, с цел улесняване на съвместната работа на съдебните органи в различните държави от ЕС и пълноценното използване от тях на видеоконферентната връзка за събирането на доказателства в друга държава

[1] https://e-justice.europa.eu/content_taking_evidence_by_videoconferencing-405-bg.do?clang=bg , последна актуализация на информацията: 21/02/2019

от ЕС.
Налична е информация за 23 държави-членки на ЕС (**не са налични данни за страните България, Дания, Франция, Латвия, Литва**).

Периодът на провеждане на проучването е 11 – 27 февруари 2019 г. В рамките на този период са получени попълнени въпросници от представители на **9 държави-членки на ЕС: Дания, Германия, Гърция, Хърватска, Латвия, Малта, Португалия, Естония, Полша**.
Събраната информация бъде анализирана по отношение на релевантност към темата, полезност и приложимост.

Респонденти

- → Висш окръжен съд Мюнхен, Бавария, Мюнхен
- → Министерство на правосъдието, Полша
- → Съдилища, Малта
- → Главна Прокуратура, Естония
- → Министерство на правосъдието на Латвия и Съдебна администрация Латвия
- → Министерство на правосъдието, прозрачност и човешки права, Гърция
- → Министерство на правосъдието, Хърватска
- → Съдебна администрация, Дания
- → Централен орган, Португалия

таблица 2: Допустимо ли е според националното законодателство използването на видеоконферентна връзка в съдебни производства от различен характер?

Държава	Гражданско производство	Търговско производство	Наказателно производство	Административно производство
Германия, Бавария				
Гърция				
Дания				
Естония				
Латвия				
Малта				
Полша				
Португалия				
Хърватска				

таблица 3: В случай, че използването е допустимо, то използва ли се за случаите, в които съответните лица, имащи съответното процесуално качество пред правосъдните органи са на територията на:

Държава	В държавата, но на различни места	В друга държава
Германия, Бавария		
Гърция		

Дания		
Естония		
Латвия		
Малта		
Полша		
Португалия		
Хърватска		

таблица 4: В случай, че използването е допустимо, от какъв период се прилага?

Германия, Бавария	-
Гърция	2002
Дания	08.06. 2006
Естония	2007
Латвия	2011
Малта	2011
Полша	изменение на закона през 2011 г. (наказателно) и 2015 г. (граждански)
Португалия	около 2001
Хърватска	Съответните разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс (O.G., No. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17) влязъл в сила от 1 септември 2011 г. До влизането в сила на посочения закон този въпрос е регламентиран от Наказателно-процесуалния закон (O.G., No. 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02, 115/06). Разпоредбите, уреждащи провеждане на разпити на деца като пострадали лица чрез използване на аудио-видео устройство, се прилагат от 2002 г. насам, докато разпоредбите относно аудио-видео конференцията се прилагат от 2006 г.

Актовете, с които се регулират правилата за прилагане на видеоконферентни връзки, са основни нормативни актове (най-често процесулани кодекси – граждански и наказателни). Отговорни органи за прилагането са националните органи в съдебната система (министерства, прокуратура, съдилища и др.)

таблица 5: В случай, че използването в рамките на държавата е допустимо:

Държава	**с какъв акт са регулирани правилата?**	**кой национален орган отговаря за тяхното прилагане?**
Гърция	REGULATION 1206/2001	Първоинстанционен съд
Дания	The Administration of Justice Act § 192 and Order number 1489 of December 7, 2015.	Съдебна администрация, Дания.
Естония	Различни нормативни актове в зависимост от производството. Например, за наказателно производство - Наказателно-процесуален кодекс.	Органът, който използва видеоконференция (например наказателен съд в наказателното производство), също е отговорен за прилагането.
Латвия	Използването на видеоконференция е разрешено от всички процедурни закони: латвийски Кодекс за административни нарушения, Закон за административното производство. Наказателно-процесуален закон и Граждански процесуален закон.	Съдът взема решение за заявления за използване на видеоконференцията в съдебна процедура, но техническата помощ се осигурява от съдебната администрация или друга институция, напр. Държавно съдебно бюро или

		затвор.
Малта	Code of Organisation and Civil Procedures Cap. 12 para. 622 B Criminal Code Cap 9 para. 647 A	Отдел Съдилища
Полша	Art. 177 § 1a of the Law of 6 June 1997 r. – The Code of Criminal Procedure (Journal of Laws of 2018 item 1987 as amended) Art. 151 § 2 of the Law of 17 June 2018 r. – The Code of Civil Procedure (Journal of Laws of 2018 item 1360 as amended)	Министерство на правосъдието, Полша
Португалия	Граждански-процесуален кодекс Наказателно- процесуален кодек	Съдилищата
Хърватска	Употребата в наказателното производство се урежда от Наказателно-процесуалния закон (O.G., No. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17).	

таблица 6: Освен в съдебна зала, какви други пространства/помещения на съдебната палата са оборудвани за улесняване на видеоконферентната връзка? (Моля, посочете всички приложими.)

	Брой респонденти
Съдийски кабинети	2
Прокурорски кабинети	2
Следователски кабинети	1
Зали за обучения	1
Офиси на персонала на съда	1
Конферентни зали в съответната съдебна палата	4
Друго (посочете)	Затвори, центрове за задържане Държавно бюро за съдебна медицина Затвори Администрация на затворите Съдебна администрация Министерство на правосъдието Служба за държавни проходи Затвори

Приложението на видеоконферентна връзка във **въззивното и апелативното съдебно производство** е относително разпространено (при половината респонденти) при провеждане на съдебни заседания.

Държава
Гърция - не
Дания - да
Естония - не
Латвия - да
Малта - не
Полша -да
Португалия - да
Хърватска - да

таблица 7: В рамките на досъдебната и съдебната фаза на наказателния процес видеоконференция се използва за:

	Дания	Естония	Латвия	Малта	Португалия	Хърватска
наказателни изслушвания по случаи, засягащи психично здраве						
изслушване на всички участници в тази фаза на процеса, вкл. свидетели, вещи лица, преводачи, поемни лица, специалисти, технически помощници						
изслушване само на изброените (всички или някои) и техните повереници, вкл. обвиняемия/подсъдимия и неговия защитник, гражданския ответник, граждански ищец, частен обвинител						
държавните органи на разследване: прокурор, следовател, разследващ полицай						
показания на страна, намираща се на място, различно от заседателната зала						
застрашен (защитен/ дете) свидетел						
показания на криминални лаборатории/вещи лица, намиращи се на място, различно от заседателната зала						
ползване на преводач						

Друго

Естония: ВК се използват основно в досъдебна фаза, ако заподозреният е арестуван/задържан. Ако има решение, заподозреният да бъде задържан, той/тя може да не бъде воден в съда, а да участва от центъра за задържане чрез ВК. В този случай защитникът и прокурора ще присъстват в съдебната зала.

Хърватска: по искане на свидетеля проверката може да се извърши като разследване на жертва на престъпление срещу сексуалната свобода и сексуалния морал и престъплението трафик на хора или престъпление в семейството; жертвата, за която са били идентифицирани специфични нужди от защита, когато той / тя поиска това

В **гражданското производство** Латвия и Полша използват ВИ за изслушване на най-много участници, като Полша не изслушва по този начин експерти по случаи, засягащи психично здраве. Дания и Португалия, Малта и Полша използват видеоконферетнта връзка за изслушване та свидетели и вещи лица, но не и на страни по граждански производства. Малта обаче също не изслушва по този начин експерти по случаи, засягащи психично здраве.

таблица 8: С какви други институции вашият съд или държава се свързва чрез видеоконферентна връзка? (Моля, отбележете всички приложими.)

	Гърция	**Дания**	**Естония**	**Латвия**	**Малта**	**Полша**	**Португалия**	**Хърватска**
други съдилища	■	■	■	■	■		■	
места за лишаване от свобода (затвори и други пенитенциарни заведения)		■	■	■			■	
заведения за психично здраве		■						
бизнес локации/офиси					■			
други правни институции		■		■	■			
регионални институции		■						
държавни институции		■		■				
вещи лица/експерти				■	■			
преводачи от чужди езици			■					
друго (посочете)								

таблица 9: Кое звено от правителството предоставя подкрепа и поддръжка на видеоконферентната система във вашия съд/държава?

Държава	**Звено, предоставящо подкрепа и поддръжка на видеоконферентната система**
Полша	Министерство на правосъдието, Полша
Малта	Дирекция "Поддръжка", Министерство на правосъдието, Малта
Естония	Център за регистри и информационни системи (агенция в юрисдикцията на Министерството на правосъдието)
Германия	-
Латвия	Съдебната администрация осигурява подкрепа и поддръжка на видеоконферентната система в съдилищата. В останалите институции като Държавното бюро за съдебна медицина, затвори, администрация на затворите, Държавната данъчна служба подкрепа и

	поддръжка на видеоконферентната система се предоставя от тези институции.
Гърция	Министерство на финансите
Хърватска	Министерство на правосъдието
Дания	Датската съдебна администрация се подпомага от външен частен доставчик
Португалия	Институт за финансово управление и оборудване на правосъдието, Генерална дирекция за правораздаване.

таблица 10: За всички видеоконференции ли се правят записи? В случай, че да, аудио или видеозаписи се правят?

Държава	ДА	НЕ		Аудиозапис	Видеозапис
Гърция					
Дания			ВК никога не се записват		
Естония			ВК никога не се записват		
Латвия			ВК никога не се записват		
Малта					
Полша					
Португалия					
Хърватска			само някои ВК се записват		

Ползи от използването на видеоконферентните връзки

В резултат от въвеждането на видеоконференциите в съдилищата в Естония, Латвия, Малта, Португалия са реализирани парични спестявания по отношение на използвано време, човекочасове, разходи за пътувания (гориво, нощувки). Като допълнителна полза Естония посочва повишената сигурност предвид това, че видеоконферентните връзки се използват основно при изслушването на заподозрени, които са арестувани.

Видеоконферентните връзки са пример за споделяне на ресурси с други юрисдикции или други иновативни подходи към правораздаването. В Дания използването на видеоконферентните връзки допринася за спестяване на ресурси за полицията, затворите и пробационната служба, както и за службите, изпълняващи обслужващи функции.

Според представители на Латвия най-големите ползи от използването на видеоконферентните връзки включват укрепване на трансграничното сътрудничество; намаляване на броя на отложените съдебни изслушвания и на общата продължителност на съдебните дела; подобряване на сигурността в съдилищата и в обществото чрез намаляването на необходимостта от конвоиране на лишени от свобода; намалени разходи за конвоиране на лишените от свобода (за 2013 г. случаите на конвоиране са били 12 670, като всеки от тях е разход на стойност 112 евро).

Като цяло изразените мнения са, че видеоконференцията помага правораздаването в съответната държава, вкл. за осигуряването на справедливост в

съдилищата, като прави съдилищата по-достъпни за обществото и спестява време на участниците (Латвия). Видеоконференцията бързо се превръща в основен инструмент за администриране на правосъдието (Малта).

1.2. Опишете какви са проблемите в прилагането на съществуващото законодателство или възникналите обстоятелства, които налагат приемането на ново законодателство. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Поради обстоятелството, че съдебните производства по граждански, административни и наказателни дела се регулират от трите процесуални кодекса – ГПК, АПК и НПК, са необходими законодателни изменения за решаване на констатираните в т. 1.1 проблеми.

Не е възможно проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане само на новите технологични възможности.

1.3. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт, или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Не е правена последваща оценка на въздействието на ГПК, АПК и НПК.

2. Цели:

Посочете целите, които си поставя нормативната промяна, по конкретен и измерим начин и график, ако е приложимо, за тяхното постигане. Съответстват ли целите на действащата стратегическа рамка?

- Законопроектът за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, както и предложените промени с неговите заключителните разпоредби в АПК и в НПК целят:
- **Стратегически цели:**
- създаването на нормативна уредба на използването на видеоконференцията в административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския и в административния процес, както и разширяване на възможностите за използване на видеоконференцията в наказателния процес;
- модернизиране на съдебната система и подобряване на нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии;
- **Оперативни цели:**
- превръщане на видеоконференцията в административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския, в административния и в наказателния процес в ефективно средство за събиране на доказателства чрез процесуална икономия;
- осъвременяване на законодателството по отношение на инструментите за събирането на доказателства;
- оптимизиране на сроковете за приключване на административните, досъдебните и съдебните производства;

• намаляване на разходите, свързани с осигуряване присъствието на участниците в административните производства и в съдебните зали.

3. Идентифициране на заинтересованите страни: ***Посочете всички потенциални засегнати и заинтересовани страни, върху които предложението ще окаже пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи, др.).***

Пряко заинтересовани страни:

1. **Съдиите по граждански, административни и наказателни дела** – видно от обобщените статистически таблици за дейността на съдилищата за 2019 г., публикувани на интернет страницата на Висшия съдебен съвет (http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/27/Statistika-2019.pdf, общият брой граждански, наказателни и административни съдии по щат в съдилищата е 2 254.

2. **Органите на досъдебното производство**: Прокуратурата на Република България, следователите, служителите от Министерството на вътрешните работи, назначени на длъжност „разследващ полицай", и служителите от Агенция "Митници", назначени на длъжност „разследващ митнически инспектор"; полицейските органи в Министерството на вътрешните работи и митническите органи в Агенция "Митници" - в случаите, предвидени в НПК; военните прокурори, военните следователи и военните разследващи полицаи.

3. **Висш съдебен съвет** – 25 членове.

4. **Административни органи** - видно от Административния регистър (Интегрирана информационна система на държавната администрация) приблизителният брой на административните органи на територията на Република България е 611, като 283 от тях са в централната администрация, а 328 бр. са териториални администрации.
5. **Физическите и юридическите лица, страни по граждански, административни и наказателни дела** – не може да бъде посочен точен брой, доколкото броят на страните по всяко дело варира. Въпреки това броят на гражданските дела, разгледани от съдилищата, може да послужи като известна индикация. Видно от обобщените статистически таблици за дейността на съдилищата за 2019 г. общият брой на гражданските, административните и наказателните дела в съдилищата за 2019 година е 722 265.
6. **Физическите и юридическите лица, страни в производството по издаване на индивидуални административни актове** и оспорването им по административен ред - техният брой е динамичен и варира, поради което не може да бъде определен.
6. **Адвокатите, представляващи страни по граждански дела** – общият брой на действащите адвокати в Република България за 2020 г. е 13 880 съгласно обнародвания от Висшия адвокатски съвет списък (ДВ, бр. 96 от 2019 г.).

4. Варианти на действие: ***Идентифицирайте основните регулаторни и нерегулаторни възможни варианти на действие от страна на държавата,***

включително варианта „Без действие“.

Вариант за действие 0 „Без действие“:

При този вариант няма да:

- бъде създадена нормативна уредба на използването на видеоконференцията в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския и в административния процес, както и на разширяване на възможностите за използване на видеоконференцията в наказателния процес;
- бъде превърната видеоконференцията в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския, в административния и в наказателния процес в ефективно средство за събиране на доказателства чрез процесуална икономия;
- бъде модернизирана съдебната система и подобряване на нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии;
- бъдат оптимизирани сроковете за приключване на досъдебните и съдебните производства;
- бъдат намалени разходите, свързани с осигуряване присъствието на участниците в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред и в съдебната зала.

Вариант за действие 1 „Приемане на предложения проект на акт“:
При този вариант ще бъде създадена нормативна уредба, с която:

- ще бъде уредено използването на видеоконференцията в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския и в административния процес, както и разширяването на възможностите за използване на видеоконференцията в наказателния процес;
- ще бъде превърната видеоконференцията в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския, в административния и в наказателния процес в ефективно средство за събиране на доказателства чрез процесуална икономия;
- ще бъде модернизирана съдебната система и подобрена нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии;
- ще бъдат оптимизирани сроковете за приключване на производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, досъдебните и съдебните производства;
- ще бъдат намалени разходите, свързани с осигуряване присъствието на

участниците в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред и в съдебната зала.

В тази връзка са предлагат няколко групи изменения и допълнения:

I. Основните предложения за промени в ГПК са следните:

✓ **Регламентация на възможността за извършване на устен превод чрез видеоконференция**.

В създаденото в чл. 4, ал. 4 изречение второ се предвижда, че устният превод може да се извърши чрез видеоконференция. Въвеждането на тази разпоредба е провокирано от многократното отлагане на съдебни заседания по граждански дела заради липсата на преводач от съответния език. Освен ускоряване на процеса по този начин съществено могат да се намаляват разходите за преводачи, заплащани от съдебната система.

✓ **Събиране на доказателства чрез видеоконференция.**

Предложените промени в ГПК предвиждат събиране на доказателства при физическо отсъствие на страни, свидетели и вещи лица без да се накърняват права и при осъществяване на адекватна защита. Сериозен напредък в тази област е осъществен с новата норма на чл. 156а. Изходено е от обстоятелството, че използването на видеоконференции за тази цел ще осигури възможност за значително намаляване на разходите за провеждане и общото време за приключване на съответните съдебни дела. Предвидена е възможност разпит на свидетел и обяснения на страна чрез използване на видеоконференция да може да бъдат допуснати, когато тези лица се намират в населено място извън съответния съдебен район, в който се намира съдът по делото, или когато други обективни обстоятелства налагат това. Създава се възможност за изслушване на вещо лице чрез използване на видеоконференция, когато същото работи в населено място извън съответния съдебен район не съда, разглеждащ делото, и служебната му ангажираност или други обективни обстоятелства не му позволяват да се яви непосредствено пред съда.

Предвидени са процедурни и организационни мерки с цел осигуряване на справедливост на изслушванията и съдебния процес.

✓ **Изготвяне на протокол за процесуалните действия, извършени чрез видеоконференция.**

Важен принцип, намерил своето място при направените изменения и допълнения на действащия ГПК, е, че изслушванията, осъществени посредством видеоконференция, задължително трябва да бъдат записани. Съгласно предложената нова ал. 3 на чл. 150 от ГПК при провеждане на видеоконференция в протокола се вписват името и длъжността на съдебния служител от районния съд или на началника на затвора или негов представител, присъстващ на видеоконференцията. Новият текст

на ал. 6 на същия член предвижда при осъществяваните видеоконференции да се извършват записи върху електронни носители. Идеята е доразвита чрез допълненията в чл. 151, предвиждащи, че поправки и допълвания в протокол от съдебно заседание, на което е била използвана видеоконференция, може да се допуснат само въз основа на записа на видеоконференцията.

В унисон с диспозитивното и състезателното начало в гражданския процес и с началата на ускоряване на съдебния процес и намаляване на разходите за съдебното производство по граждански дела е предвидено събирането на доказателства чрез видеоконференция да бъде както по инициатива на страните, така и по инициатива на съда (промените в чл. 156, ал. 1 и новият текст на чл. 156а, ал. 1).

✓ **Създаване на легална дефиниция на понятието „видеоконференция".**

Предвидена е легална дефиниция на понятието „видеоконференция" като комуникационна връзка чрез техническо средство за едновременно предаване и приемане на образ и звук между участници в процеса, намиращи се на различни места.

II. Основните предложения за промени в АПК са следните:

✓ **Регламентация на възможността за извършване на устен превод чрез видеоконференция.**

В създаденото ново изречение трето в чл. 14, ал. 2 се предвижда, че устният превод може да се извърши чрез видеоконференция. Това е наложително по административните производства, тъй като предвид глобализацията и с оглед миграцията и движението на големи групи от хора много често се налага извършването на устни преводи от редки и малко разпространени езици, за които на територията на страната няма достатъчно преводачи. За този, а и за другите преводи, участието на устни преводачи ще може да се осъществява посредством видеоконференция. Целта на предложената промяна е намаляване на разходите на административния орган и на съдебната власт, както и ограничаване на отлаганията на заседания поради липса на преводач от съответния език.

✓ **Регламентация на възможността за осъществяване на видеоконференция при устното изслушване и процесуалните действия в административното производство.**

Създадените нови ал. 4, 5 и 6 на чл. 46 АПК предвиждат възможност за използване на видеоконференция при устното изслушване и процесуалните действия в административното производство. За обезпечаване на принципа на участие на страните, устност, истинност и служебно начало се предвижда за всяко процесуално действие, извършено чрез видеоконференция, водещият производството административен орган да съставя протокол, съдържащ освен данните на протокола

при устното изслушване (име на лице, дало сведения, обяснения или пояснения, съществената за случая информация, подпис, име и длъжност на съставилото го длъжностно лице и дата на съставяне) и данните на всички участници във видеоконференцията, съдържанието на направените изявления и лицето, което ги е удостоверило. За извършената видеоконференция, след уведомяване на участниците в нея, при наличие на техническа възможност се изготвя видеозапис върху електронен носител, който следва да се прилага към административната преписка.

Към настоящия момент значителен брой административни дела, образувани по жалби и искови молби по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, на лица, които са подсъдими с наложена мярка за неотклонение „задържане под стража" и/или лишени от свобода, излежаващи своите присъди в местата за лишаване от свобода, се разглеждат пред административните съдилища в Република България. За да присъстват на съдебните заседания в съответните административни съдилища, тези лица се конвоират от служители на главна дирекция „Охрана" към Министерството на правосъдието. Конвоирането на въпросните подсъдими или лишени от свобода до съдебните сгради, където се разглеждат образуваните по тяхна инициатива дела, създава значителни трудности и разходи за обезпечаване на охраната и осигуряването на реда и сигурността както в съдебните институции, така и в местата за лишаване от свобода.

В този смисъл възприемането на законодателно решение, с което в Административнопроцесуалния кодекс се въвежда възможността за изслушване на тези лица в качеството им на страни в административния процес посредством видеоконференция между съда, в който се разглежда делото, и мястото за лишаване от свобода, където се изтърпява присъдата, или най-близкия до това място административен орган или друг съд, значително би повлияло за ускоряване на процеса и намаляване на разходите.

✓ **Регламентация на възможността за използване на видеоконференция при изслушване на страна, разпит на свидетели и вещи лица в административния процес.**

Предложените промени в АПК предвиждат събиране на доказателства при физическо отсъствие на страни, свидетели и вещи лица, като се държи сметка за правата на участниците в процеса. С предвидената нова ал. 3 на чл. 171 АПК се възприема ново законодателно решение, с което в АПК се урежда възможността за изслушване на страна, разпит на свидетели и вещи лица в съдебното производство чрез видеоконференция, отразена в протокол. Разпитът на свидетели и вещи лица и осъществяването на устен превод чрез видеоконференция в съдебния процес ще намали процесуалните разноски както на съдебната система, така и на страните и ще улесни участниците в процеса.

С предложените промени ще бъдат оптимизирани сроковете за приключване на

съдебните производства, ще бъдат намалени разходите, свързани с осигуряване присъствието на участниците в съдебна зала.

✓ **Създаване на законова дефиниция на понятието „видеоконференция".**

В синхрон с предложеното допълнение в ГПК в § 1 от допълнителната разпоредба на АПК се създава т. 8, която предвижда законова дефиниция на понятието „видеоконференция" като комуникационна връзка чрез техническо средство за едновременно предаване и приемане на образ и звук между участници в процеса, намиращи се на различни места.

III. Основните предложения за промени в НПК са следните:

✓ Създаване на процесуална възможност задържаният под стража обвиняем да може да участва чрез видеоконференция при осъществяване на съдебния контрол върху задържането под стража в досъдебното производство по чл. 65;

✓ Прецизиране на уредбата в чл. 139 относно извършването на разпит на защитен свидетел чрез видеоконференция, тъй като разпитът на свидетел с тайна самоличност се характеризира с редица особености, които го отличават от разпита на свидетел по общите правила на НПК;

✓ Използване на възможностите за прилагане на видеоконференция и при разпит на преводач или тълковник чл. 142, при извършването на очна ставка чл. 143, както и при разпознаване на лица и предмети чл. 171;

✓ Предоставяне на възможност за използване на видеоконференция в производството по чл. 439 при разглеждане на предложението или молбата на осъдения за предсрочно освобождаване.

В резултат на предложените промени в ГПК, АПК и НПК видеоконференцията в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред , както и в гражданския, в административния и в наказателния процес ще се превърне в ефективно средство за събиране на доказателства, ще допринесе за модернизиране на съдебната система и подобряване на нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии, за процесуална икономия и доближаване на този процес към правилата, използвани в другите държави членки на Европейския съюз.

С предложените промени ще бъдат оптимизирани и сроковете за приключване на административните, досъдебните и съдебните производства, ще бъдат намалени разходите, свързани с осигуряване присъствието на участниците в съдебна зала, вкл. и разходите на свързани институции - Министерството на вътрешните работи, Главна

дирекция „Изпълнение на наказанията“ и Главна дирекция „Охрана“.

В изпълнение на проект „Изграждане на средствата за видеоконферентни връзки и тяхното използване във фазите на досъдебното и съдебното производство, включително и при трансгранично сътрудничество в правораздаването“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“, по който Министерството на правосъдието е бенефициент, са предвидени 2 430 987,60 (два милиона четиристотин и тридесет хиляди деветстотин осемдесет и седем лева и шестдесет стотинки) с включен ДДС за доставка, монтиране, тестване и пускане в експлоатация на основно и съпътстващо оборудване за видеоконферентни връзки, както и обучение в 26 (двадесет и шест) места – 20 съдилища и 6 места за лишаване от свобода, както и една централна компонента, изградена в Министерството на правосъдието. Гаранционният срок за поддръжка на техниката е три години след приемане на системата. След приключване на проекта, необходимите финансови средства за поддръжка и продължаване на дейностите ще се осигуряват от бюджетите на Министерството на правосъдието и на Висшия съдебен съвет.

Вариант за действие 2 „Предприемане на организационни и други мерки без нормативни промени“:

Не е възможно предприемането само на организационни и други мерки. Необходимо е уреждането на проблема с нормативен акт.

На основание на гореизложеното се препоръчва приемането на Вариант 1 с оглед на неговата ефективност и полезност.

5. Негативни въздействия: ***Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други негативни въздействия за всеки един от вариантите, в т.ч. разходи (негативни въздействия) за идентифицираните заинтересовани страни в резултат на предприемане на действията. Пояснете кои разходи (негативни въздействия) се очаква да бъдат второстепенни и кои да са значителни.***

Разгледаните варианти на въздействие са представени общо за заинтересованите страни, поради това че не се очаква различен ефект по отношение на тях.

Вариант за действие 0 „Без действие“:

- **По отношение на всички заинтересовани страни:**
  При този вариант няма да:

- бъде създадена нормативна уредба на използването на видеоконференцията в административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския и в административния процес, както и на разширяване на възможностите за използване на видеоконференцията в наказателния процес;

- бъде превърната видеоконференцията в административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския, в административния и в наказателния

процес в ефективно средство за събиране на доказателства чрез процесуална икономия;

- бъдат оптимизирани сроковете за приключване на административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, досъдебните и съдебните производства;

- бъдат намалени разходите, свързани с осигуряване присъствието на участниците в съдебната зала и в административните производства.

- **По отношение на:**

Съдните по граждански, административни и наказателни дела;

Органите на досъдебното производство;

Висшия съдебен съвет;

Административните органи;

Физическите и юридическите лица, страни по граждански, административни и наказателни дела;

Адвокатите, представляващи страни по граждански дела;

При този вариант няма да бъде модернизирана съдебната система и подобряване на нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии.

Вариант за действие 1 „Приемане на предложения проект на акт“:
Не се предвиждат негативни въздействия.

Вариант за действие 2 „Предприемане на организационни и други мерки без нормативни промени“:
Не е възможно предприемането само на организационни мерки. Необходимо е уреждането на проблема с нормативен акт. За този вариант са присъщи всички негативни въздействия на Вариант 1.

6. Положителни въздействия: *Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други ползи за идентифицираните заинтересовани страни за всеки един от вариантите в резултат на предприемане на действията. Посочете как очакваните ползи кореспондират с формулираните цели.*

Разгледаните варианти на въздействие са представени общо за заинтересованите страни, поради това, че не се очаква различен ефект за тях.

Вариант за действие 0 „Без действие“:

При неприемане на проекта на ЗИД на ГПК положителни въздействия върху заинтересованите страни не се очакват.

Вариант за действие 1 „Приемане на предложения проект на акт“:

При този вариант ще бъде създадена нормативна уредба, с която:

- **По отношение на всички заинтересовани страни:**

- ще бъде уредена възможността за използването на видеоконференцията в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския и в административния процес, както и ще се разширят възможностите за използване на видеоконференцията в наказателния процес;

- ще бъде превърната видеоконференцията в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския, в административния и в наказателния процес в ефективно средство за събиране на доказателства чрез процесуална икономия;

- ще бъдат оптимизирани сроковете за приключване на административните, досъдебните и съдебните производства;

- ще бъдат намалени разходите, свързани с осигуряване присъствието на участниците в съдебна зала и в производствата по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред.

- **По отношение на:**

Съдиите по граждански, административни и наказателни дела;

Органите на досъдебното производство;

Висшия съдебен съвет;

Административните органи;

Физическите и юридическите лица, страни по граждански, административни и наказателни дела;

Адвокатите, представляващи страни по граждански дела;

ще бъде модернизирана съдебната система и подобряване на нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии.

Вариант за действие 2 „Предприемане на организационни и други мерки без нормативни промени“:

При неприемане на проекта на ЗИД на ГПК положителни въздействия върху пряко и косвено заинтересованите страни не се очакват.

Въздействия:	**Вариант 0** **Без действие**	**Вариант 1 Приемане на предложения проект на акт**	**Вариант за действие 2 „Предприемане на организационни и други мерки без нормативни промени“:**
Ефективност:	**Ефективност:**	**Ефективност:**	**Ефективност:**
Цел 1: Създаването на нормативна уредба на използването на видеоконференцията в административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред, в гражданския и в административния процес, както и разширяване на възможностите за използване на видеоконференцията в наказателния процес;	**Цел 1:** -Запазване на действащото законодателство по отношение на инструментите за събирането на доказателства; -Запазване на досегашния темп и срокове при развитието на административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред; -Запазване на досегашната средна продължителност на гражданските, административните и наказателните съдебни процеси; -Запазване на възможността за многократно отлагане на съдебни заседания; -Запазване и възможност за увеличаване за в бъдеще на сега съществуващите разходи на административните органи и съдебната власт за осигуряване на присъствието на участниците в съответните производства.; -Запазване и възможност за увеличаване за в бъдеще на сега съществуващите разходи на компетентните административни органи за обезпечаване на охрана, конвоиране на подсъдими или лишени от свобода в съдебни институции или места за лишаване от свобода.	**Цел 1:** -Осъвременяване на законодателството по отношение на инструментите за събирането на доказателства; -Съкращаване на сроковете в административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред; -Съкращаване на сроковете в гражданския, в административния процес и в наказателния процес; -Ограничаване на отлаганията на заседания; -Намаляване на разходите на административни органи и съдебната власт, свързани с осигуряване присъствието на участниците в административните производства и в съдебните зали. -Намаляване на трудностите и разходите на административните органи, компетентните за обезпечаване на охрана и осигуряването на реда и сигурността както в съдебните институции, така и в местата за лишаване от свобода.	**Цел 1:** -Запазване на действащото законодателство по отношение на инструментите за събирането на доказателства; -Запазване на досегашния темп и срокове при развитието на административните производства по издаване на индивидуални административни актове и оспорването им по административен ред; Запазване на досегашната средна продължителност на гражданските, административните и наказателните съдебни процеси, -Запазване на възможността за многократно отлагане на съдебни заседания; Запазване и възможност за увеличаване за в бъдеще на сега съществуващите разходи на административните органи и съдебната власт за осигуряване на присъствието на участниците в съответните производства досъдебното и съдебното производство. -Запазване и възможност за увеличаване за в бъдеще на сега съществуващите разходи на компетентните административни органи за обезпечаване на охрана и конвоиране на подсъдими или лишени от свобода в съдебни институции или места за лишаване от свобода.

	както и за осигуряване на реда и сигурността. -Запазване на сега уредените случаи на използване на видеоконференция в наказателния процес- по искане на съдебен орган на друга държава; разпит с участието на обвиняем - по искане на съдебен орган на друга държава; при разпит на малолетни и непълнолетни свидетели в страната - при необходимост, преценявана от съда; при разпит на свидетел с тайна самоличност – от органите на досъдебното производство или съда.	-Разширяване възможностите за използване на видеоконференцията в наказателния процес като способ за събиране на доказателства при провеждането на отделни действия по разследването и отделни съдопроизводствени действия в случаите, при които участниците в досъдебното или съдебното производство се намират на различни места на територията на страната или извън страната, например при разпит на преводач или тълковник, при извършването на очна ставка, както и при разпознаване на лица и предмети, при разглеждане на предложението или молбата на осъдения за предсрочно освобождаване, при осъществяване на съдебен контрол върху задържането под стража в досъдебното производство.	Запазване на сега уредените случаи на използване на видеоконференция в наказателния процес- по искане на съдебен орган на друга държава; разпит с участието на обвиняем - по искане на съдебен орган на друга държава; при разпит на малолетни и непълнолетни свидетели в страната - при необходимост, преценявана от съда; при разпит на свидетел с тайна самоличност – от органите на досъдебното производство или съда.
Цел 2: Модернизиране на съдебната система и подобряване на нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии.	**Цел 2:** -Запазване на досегашното материално оборудване във връзка с видеоконференцията само в наказателния процес; -Запазване на досегашния темп на административните, досъдебните и съдебни производства; -Възможност за ограничаване на достъпа на клиенти на съдебната система в определени случаи.	**Цел 2:** -Въвеждане на нови технологии за модернизиране на съдебната система и използване на нови технологични инструменти; -По голяма гъвкавост в административните, досъдебните и съдебни производства; - Създаване на условия за по голяма достъпност на клиентите на съдебната система; -.Доближаване на	**Цел 2:** -Запазване на досегашното материално оборудване във връзка с видеоконференцията в наказателния процес -Запазване на досегашния темп на административните, досъдебните и съдебни производства; -Възможност за ограничаване на достъпа на клиенти на съдебната система в определени случаи. -Изоставане от

	-Изоставане от актуалните световни тенденции във връзка с използването на видеоконференциите.	административния и съдебния процес към правилата, използвани в другите държави членки на Европейския съюз; -	актуалните световни тенденции във връзка с използването на видеоконференциите.
Ефикасност	-	-/- Необходим е финансов ресурс за модернизиране на съдебната система;	-
Съгласуваност	Не. Значителен компромис.	Да. Ограничен компромис.	Не. Значителен компромис
Риск за прилагане	Да	Ограничен риск	Да

При избрания Вариант за действие 1 „Приемане на предложения проект на акт“, който изпълнява най – ефективно поставените цели, вероятността въздействието да се прояви е висока:

Вероятност въздействието да се прояви – Вариант 1	Създаването на нормативна уредба на използването на видеоконференцията в административните производства, в гражданския, административния процес и разширяване на възможностите за използването ѝ в наказателния процес:	Модернизиране на съдебната система и подобряване на нейната достъпност чрез пропорционално използване на възможностите на новите технологии.
Ниска		
Средна		
Висока	X	X

7. Потенциални рискове: *Посочете възможните рискове от приемането на нормативната промяна, включително възникване на съдебни спорове.*

Не се предвиждат рискове от приемане на предложения акт.

8.1. Административната тежест за физическите и юридическите лица:

☐ Ще се повиши

☐ Ще се намали

X Няма ефект

8.2. Създават ли се нови регулаторни режими? Засягат ли се съществуващи режими и услуги?

Не

9. Създават ли се нови регистри?

Не

10. Как въздейства актът върху микро-, малките и средните предприятия (МСП)?

X Актът засяга пряко МСП

☐ Актът не засяга МСП

☐ Няма ефект

В случай че посочените предприятия са страни в съдебни производства, за тях ще се прилагат същите правила, както и за останалите участници в процеса. Доколкото въздействието от прилагането на предложената нормативна уредa върху страните в съответните производства се очаква да бъде като цяло положително, МСП – страни в гражданския и административния процес, също ще изпитат описаните положителни въздействия.

11. Проектът на нормативен акт изисква ли цялостна оценка на въздействието?

☐ Да

X Не

12. Обществени консултации: *Обобщете най-важните въпроси за консултации в случай на извършване на цялостна оценка на въздействието или за обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултационни процедури.*

Съгласно разпоредбата на чл. 26, ал. 3 от Закона за нормативните актове законопроектът, мотивите към него, частичната предварителната оценка на въздействието и становището на дирекция „Модернизация на администрацията“ ще бъдат публикувани на Портала за обществени консултации и на интернет страницата на Министерство на правосъдието за становища и предложения

13. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

☐ Да

X Не

14. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за изработването на нормативния акт:

Име и длъжност: Любомир Талев, директор на дирекция „Съвет по законодателство“

Дата: 12

Подпис:

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО
Дирекция „Процесуално представителство на Република България пред Европейския съд по правата на човека"

Изх. № 04-00-8/20
/моля цитирайте при отговор/

СПРАВКА

ОТНОСНО: Съответствие на проект на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс с Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа и с практиката на Европейския съд по правата на човека, съгласно чл. 28, ал. 3 от Закона за нормативните актове

На основание чл. 28, ал. 3 от ЗНА, въвеждащ изискване за изготвяне на справка за съответствие на проекта на закон с Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи и практиката на Европейския съд по правата на човека, Дирекция „Процесуално представителство на Република България пред Европейския съд по правата на човека" изразява становище, че предложеният проект на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс не създава нормативни предпоставки за противоречие с разпоредбите на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи и практиката на Европейския съд по правата на човека.

17.6.2020 г.

X

Милена Коцева
Директор на дирекция ППРБЕСПЧ
Signed by: Milena Lyubomirova Kotseva

СПРАВКА ПО ЧЛ. 26, АЛ. 5 ОТ ЗАКОНА ЗА НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ
ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЯТА, ПОЛУЧЕНИ ПРИ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ
ПО ПРОЕКТА НА ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

Портал за обществени консултации, интернет страница на Министерството на правосъдието	Предложение	Приема / не приема предложението	Мотиви
СЪЮЗ НА СЪДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ	1. Намираме, че обхватът на разпоредбата на чл. 135 следва да се прецизира - трябва да се уточни дали съдът може да заседава извън съдебната сграда (т.е. да се провежда видеоконференция, при която самите членове на състава не присъстват в съдебната сграда, а се намират например по домовете си), както и дали е допустимо по този начин да се осъществяват изявленията на страните, тъй като последващите разпоредби предвиждат единствено възможност в гражданския процес да се извършват определени действия по събиране на доказателства чрез видеоконференция. На последно място предлагаме да се въведе и допълнение в чл. 135, ал. 3 ГПК,	1. Не се приема.	1. Принципите за непосредственост и ефективно участие на страните в процеса поначало не допускат съдебният състав да се намира извън сградата на съда. Изключенията напр. при извънредно положение се уреждат от съответното специално законодателство. Останалите предложения по тази точка излизат извън обхвата на законопроекта.

	което не е свързано с предмета на законопроекта, но отстранява законодателен пропуск, който съществува в момента — да се въведе забрана за провеждане на открити съдебни заседания по граждански дела през нощта - нещо, което законът не е предвидил изрично, но ако би било допуснато, би нарушило правата на страните. Затова предлагаме § 2 от проектозакона да придобие следната редакция: „§ 2. В чл. 135 се правят следните изменения и допълнения: 1. В.. ал.1 накрая се добавя ново изречение: „Провеждане на заседания без физическо присъствие на страните или на член на съдебния състав се допуска при условията на ал, 4 — 6.“ 2. В ал. 3 накрая точката се премахва и се прибавя следният текст: „и в периода между 19:30 часа и 8:00 часа.“ 3. Създават се нови алинеи 4 — 6: „(4) Когато страна по делото или		

	неин представител се намират в друго населено място и по обективни причини не могат да се явят в сградата на съда или това би довело до големи неудобства, те могат да поискат от съда да участват в заседанието чрез видеоконференция. Съдът може да разпореди и служебно провеждане на видеоконференция със страна, която е задържана в място за лишаване от свобода. В този случай съдът определя датата и часа на провеждане на заседанието, в което ще се използва видеоконференция, след проверка на възможността за провеждането й с най-близкия до мястото на пребиваването на страната или нейния представител районен съд или място за лишаване от свобода. Страната се призовава за мястото, откъдето ще се извърши видеоконференцията по общите правила. (5) Самоличността на явилото се за участие в заседанието чрез видеоконференция лице се проверява от съдебен служител от съответния съд, съответно от началника на затвора иЛи негов представител, който присъства по време на видеоконференцията.		

	(6) В изключителни случаи с цел опазване на важни обществени интереси и ако това няма да навреди на интереса на правосъдието членовете на съдебния състав могат да участват в съдебното заседание чрез видеоконференция от различни помещения в сградата на съда. В тези случаи страните може да участват в заседанието и съгласно правилата на ал. 4."		
	2. Предлагаме същият подход на обособяване на видеоконференции да се приложи и към разпоредбите относно доказателствените искания за такива (§ 5 от проекта), като възможността за доказателствено искане за провеждане на видеоконференция се обособи в отделна алинея на чл. 156 ГПК. Това ще даде повече систематична яснота на разпоредбата (доколкото става въпрос за специфични доказателствени искания, за които разпоредбите на чл. 156, ал. 2 — 4 ГПК предвиждат конкретни изисквания), като ще очертае ясно процесуалните задължения на страните, съществуващи само при	2. Приема се по принцип.	2. Отразено след редакция в ал. 1 на чл. 156.

	искане за събиране на доказателства чрез видеоконференция. Предлагаме следната редакция на § 5: **„§ 5. В чл. 156 се създава нова алинея 5 със следния текст:** **„(5) Когато се прави искане за събиране на доказателства чрез видеоконференция страната следва да обоснове необходимостта от провеждане на такава и по възможност - да посочи органа, пред който ще се яви лицето, с което ще се проведе конференцията.“**		
	3. Предложените изменения в Административнопроцесуалния кодекс създават уредба, аналогична на ГПК, поради което намираме, че там, където АПК и сега препраща към правилата на гражданския процес,, не. е необходимо да се създават изрични разпоредби и в материята на, административното производство. Поради това становището ни е, че	3. Приема се.	3. Отразено след редакция.

	разпоредбата, на § 9, т. 4 от законопроекта е излишна, тъй като правилата, предвидени в. § 2 - 6 от законопроекта ще се прилагат в административните производства пред съда на основание, съществуващите препращащи норми. 4. Предлагаме и промяна в предлаганите с § 9, т. 2 от законопроекта изменения, като в чл. 46, ал. 5 от АПК се предвиди изрично, че когато административен орган провежда изслушване чрез видеоконференция, той следва да пази запис за параметрите на осъществената връзка — начален и краен час в АР адреса в мрежата на устройството, с което е осъществена връзката с участника в административното производство. Подобна разпоредба ще гарантира правото на защита на страните, но и ще предпази органите от очевидно неоснователни оспорвания на получените чрез	4. Приема се по принцип.	4. След редакция на съответните текстове изготвянето на видеозапис е задължително.

	видеоконференция доказателства. Ако е съставен видеозапис, тези данни за проверка не са необходими, поради което предлагаме да се въведе и съответно изключение в текста на новата ал. 6 на чл. 46 АПК. 5. Противопоставяме се обаче на предложението на министерството на правосъдието за изменение на чл. 171 НПК (§ 10, г. 5 от законопроекта), като да се допуска разпознаване чрез извършване на видеоконференция. Разпознаването е особено значимо процесуално действие за събиране на доказателства, при което непосредствеността на извършването е в няколко насоки. На първо място често при разпознаване може да се наложи разпознаващият да отчита особености на представените му за разпознаване лица . или предмети, които е трудно да се уловят при видеозапис — напр. особености на гласа, които трудно се предават	5. Не се приема.	5. Разпознаването чрез видеоконференция е предвидено като правна възможност. На органите на досъдебното производство и на съда е предоставено правото на преценка за всеки конкретен случай дали е уместно да се използва този способ.

	при дистанционна връзка, особености на движенията на лицата, Които могат да изглеждат накъсани при използване на различни технологии. Това води до риск да бъдат опорочени действията по разпознаване, а както е известно от криминалистичната тактика, на разследване на много престъпления, действието „разпознаване“ не може да се повтори при същия разпознаващ и същите разпознавани обекти. Поради това липсата на непосредственост при провеждане на това действие ще доведе до много случаи на компрометиране: на доказателствената ? стойност на разпознаването, а оттам и до недоказване на престъплението, процесуални грешки, а оттам и до постановяване на неправилни присъди. На второ място, съгласно утвърдените стандарти па чл. 3, пар. 3, буква „в“, точка „Д“ от Директива 2013/48/БС относно правото		

	на достъп до адвокат в наказателния процес, при разпознаване се изисква особена защита на обвиняемия, като на същия се назначава защитник. Участието па защитника в случаите на видеоконференция обаче би било сериозно затруднено при възприемане на това как се извършва разпознаването и това ще доведе до множество възражения за редовност на процесуалното действие в съдебната фаза на процеса, като повторно подчертаваме, че това може да доведе и до неправилни присъди поради допуснати процесуални нарушения – силно нежелано с оглед обществените последици в борбата с престъпността резултат. Затова предлагаме § 10, т. 5 от законопроекта да отпадне. 6. Предлагаме освен конкретните разпоредби за осъществяването на видеоконференции в различни видове съдебни производства, да се въведат е допълнения на Закона за	6. Не се приема.	6. Предложението излиза извън обхвата на законопроекта.

	съдебната власт и някои административни процедури, които да улеснят осъществяването на връзка с други съдилища или органи за осъществяване на видеоконференции. За целта следва да се създаде вътрешен за органите в системата на съдебната власт регистър на лицата, които организират осъществяването на видеоконферентни връзки и удостоверяват самоличността на участниците. Този регистър следва да се създаде от Висшия съдебен съвет (предлагаме да стане с акт на съдийската колегия, доколкото законопроектът предвижда изисквания за видеоконферентни връзки само в производствата пред съдилищата). В него административните ръководители на съдилищата и директорът на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерството на правосъдието следва да		

	вписват и заличават служителите, които удостоверяват самоличността на служителите, ангажирани с провеждане на видеоконферентни връзки. Достъп до тази информация следва да имат съдилищата, за да осъществяват контакт със служителите на други органи на съдебната власт, които организират провеждане на видеоконферентни връзки. За целта предлагаме да се създаде §11 в законопроекта: „§11; В Закона за съдебната власт се правят следните допълнения: 1. Създава се нов чл. 342а: „Чл. 342а. (1) Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет поддържа електронен регистър на съдебните служители и длъжностните лица, натоварени: да осигуряват провеждането на видеоконферентна връзка в рамките на съдебните производства.		

	(2) Достъп до регистъра по ал. 1 имат административните ръководители на съдилищата и оправомощени от тях лица. (3) Списък на съдебните служители по ал. 1 и оправомощените лица по ал. 2, в който се посочват трите им имена, длъжност и данни за контакт, се изпраща от административните ръководители до администрацията на Висшия съдебен съвет. При изменение в данните нови ' списъци се изпращат в едноседмичен срок: от -настъпване на промяната. (4) Директорът на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ в Министерството на правосъдието изготвя Списък на длъжностните лица по ал. 1, които осигуряват видеоконферентна връзка с местата за Лишаване от свобода. Изречение второ На ал. 3 се прилага съответно. (5) При поискване за целите на организиране на видеоконферентна връзка или за проверка на данните на		

	участвалите в нея служителите по ал. 2 представят извлечение от регистъра към определена дата на съдебния състав по дело, по което е проведена или ще се проведе видеоконференция по правилата на процесуалните закони. (6) Правилата за водене на и достъп до регистъра и образците на ползваните документи се определят с решение на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет. (7) Пленумът на Висшия съдебен съвет може да приема препоръки към административните ръководители на органи на съдебната власт за улесняване на провеждането на видеоконференции чрез използване на единни стандарти и добри практики.“		
Висш адвокатски съвет	1. Поначало намираме за правилен избрания подход процесуалните закони да съдържат определение на понятието „видеоконференция“. Това е необходимо и полезно за правоприлагащите органи. Определението по § 1 на	1. Приема се.	1. Създадена е нова ал. 5 в § 1 от ДР на НПК.

	Допълнителната разпоредба към ЗИД на ГПК, съответно - по т. 8 от Допълнителната разпоредба към АПК, е формулирано прецизно и е съответно на утвърденото в международните актове. За по-голяма категоричност и яснота е препоръчително да бъде пренесено и в НПК, вместо да се разчита на точното прилагане на правилата за тълкуване по чл. 46 от Закона за нормативните актове, включително и чрез използване на способа на аналогията. Така пропускът, допуснат при първоначалното въвеждане на видеоконференцията в наказателния процес (ДВ, бр. 32 от 2010 г.) ще бъде отстранен. 2. Според нас разпоредбите на ал. 2 и 3 от предложения нов чл. 156а 1 ГПК са неясни и противоречиви. Първо, не е оправдано предпоставките за разпит на свидетел и обяснения на страна да са различни от предпоставките за изслушване на вещо лице. Второ, трудно може да се изведе неоспоримо заключение за точното съдържание на понятието „други обективни обстоятелства“, използвано и в двете разпоредби. Затова предлагаме въпросът за допускането на	2. Приема се по принцип.	2. Нова редакция на чл. 156а.

	видеоконференцията от органа, който ръководи съответната процедура, да се реши общо на основата на няколко ясно посочени критерия, а именно: а) наличие на опасност за своевременното приключване на делото в разумен срок; б) прекомерно увеличаване на деловодните разноски (ще се вземат предвид и транспортните разходи за страни, свидетели и вещи лица, които по обективни причини се намират трайно извън съдебния район, в който се провежда производството); в) реално съществуващ риск за обществената сигурност, обществения ред или общественото здраве (ще се обхванат и случаите на разпространяване на остро заразно заболяване под формата на пандемия); г) застрашаване на живота и здравето на участник в провежданата процедура; и д) опасност за психическото развитие на лице в детска възраст. В никакъв случай не трябва да се допусне самоцелно, безсмислено и неоправдано прилагане на видеоконференция, което само по себе си изисква сериозни усилия за преодоляване на редица опасности за справедливия процес, включително и за обезпечаване на такива утвърдени процесуални		

	принципи като публичността и непосредствеността на съдебното производство. 3. Висшият адвокатски съвет също така счита, че съдът не може служебно да наложи на страна по гражданско дело да даде обяснения чрез видеоконференция. В диспозитивния граждански процес това е допустимо само след като съответната страна даде своето съгласие. В тази насока се налагат корекции в текста на ал. 2 на предложения нов чл. 156а ГПК. Същото е валидно и за съдържанието на предложената нова ал. 3 в чл. 171 АПК. 4. Очевиден недостатък на законопроекта е още това, че материално- правните условия за прилагане на видеоконференция не са обобщени в общо принципно правило отделно в АПК и отделно в НПК. Според нас въпросът трябва да бъде решен чрез въвеждане на сходни разпоредби в трите кодекса, а не само в ГПК, както са подходили авторите на законопроекта. 5. Според ал. 4 на предложения нов чл. 156а ГПК изявленията на страни, свидетели или вещи лица по	3. Приема се. 4. Приема се по принцип. 5. Не се приема.	3. Отразено в текста. 4. След редакция на нормите досежно въвеждането на видеоконференцията в административния процес е възприет подходът да се разчита на препращащата норма на чл. 144 АПК. 5. Предложението излиза извън техническите възможности на проект „Изграждане на средствата за видеоконферентни връзки и тяхното използване във фазите на досъдебното и съдебното производство,

	видеоконферентна връзка може да се дадат само от най-близкия до тяхното местонахождение районен съд или от място за лишаване от свобода. Поставя се въпросът дали това не може да стане и от друго място (например от дома на болен на легло свидетел или от работното място на експерта), стига да се осигурени всички технически и правни гаранции за достоверност и сигурност. 6. Недоумение предизвиква предложеното допълнение в чл. 135, ал. 1 ГПК, което според нас неоснователно свързва използването на видеоконференция с промяна на мястото на провеждане на съдебното заседание по решение на съда. При видеоконференцията съдебното заседание не се измества от сградата на съда, който разглежда делото, а само отделни устни изявления на страни, свидетели и вещи лица стават достояние на намиращите се в съдебната зала участници в процеса чрез виртуална връзка помежду им. Съдът наистина може да изнесе съдебно заседание извън съдебната сграда (например в дома на тежко болен свидетел за провеждане на неговия разпит), но това само по себе си не означава използване на видеоконферентна	6. Приема се.	включително и при трансгранично сътрудничество в правораздаването", в изпълнение на който е изработен настоящият законопроект. 6. Нова редакция на чл. 135, ал. 1.

	връзка. 7. Представеният за обсъждане законопроект не отчита особеностите на наказателното производство, при което, за разлика от гражданския и административния процес, служебното начало е много по-силно застъпено, а от друга - съществуват специални изисквания по отношение на правото на защита на обвиняемия, които произтичат както от Конституцията, така и от задължителните за страната международни договори. Както сме посочили по-горе, промените в НПК не предвиждат разпоредба, която да определя общите предпоставки за прилагане на видеоконференция в наказателния процес. Недостатък на предложената уредба е и липсата на разпоредба, която ясно и недвусмислено да постанови, че използването на видеоконференция като средство за комуникация между участниците в процеса е допустимо по изключение, при това само в изрично посочените в кодекса случаи. 8. Категорично се	7. Не се приема. 8. Приема се.	7. Разширяването на приложното поле на видеоконференцията е предвидено като правна възможност. На органите на досъдебното производство и на съда е предоставено правото на преценка за всеки конкретен случай дали е уместно да се използва този способ. Видеоконференцията ще допринесе за осигуряване в по-голяма степен на разглеждане и решаване на делата в разумен срок.

	противопоставяме на въвеждането на ново изречение трето в чл. 65 НПК, което открива възможността обвиняемият противно на волята си да участва дистанционно в такова изключително важно за неговите интереси производство, каквото е откритото съдебно производство по контрол върху мярката за неотклонение „задържане под стража“. Предложеното законодателно решение не намира никаква опора в интересите на правосъдието, защото не може да бъде оправдано с прекомерно увеличаване на деловодните разноски, включително и разходите по транспортиране от мястото за лишаване от свобода, с опасността от излизане извън разумните времеви граници за разглеждане на делото или със съображения за сигурност. В твърде рядката хипотеза, когато обвиняемият поради болест или инвалидност не може да се придвижва, а същевременно държи да бъде изслушан лично от съда, няма пречка съдебното заседание да бъде пренесено в мястото за лишаване от свобода, което по принцип трябва да се намира в същия съдебен район. Участието на обвиняемия чрез		8. Отразено след редакция.

	видеоконферентна връзка на практика го лишава от ефективна правна помощ и от правото на лична защита. Това е така, защото отпада възможността за конфиденциални контакти с адвоката - защитник, който се намира в съдебната зала, както и възможността за достъп до доказателствените материали, включително и онези от тях, които се представят в съдебната зала. По аналогични съображения възразяваме и срещу предложеното изменение на чл. 439, ал. 4 НПК. 9. Предложената нова ал. 4 в чл. 142 НПК е неуместна, защото създава впечатление, че само по себе си незнанието на българския език от свидетеля съставлява достатъчно основание, за да бъде разпитан чрез видеоконференция, дори и когато не се намира в положение на риск и е лесно достъпен за разследващия орган. Вероятно идеята на авторите на законопроекта е друга - не свидетелят да не присъства физически при провеждането на процесуално-следственото действия, а преводът да се извършва чрез видеоконферентна връзка с отсъстващия от мястото на провеждане на разпита преводач	9. Не се приема.	9. Редакцията на предложената нова ал. 4 е ясна и непротиворечива. Целта е да бъдат обхванати случаите на назначаване както на преводач, така и на тълковник.

	(поне това личи от мотивите към законопроекта). Предвижданото изменение обаче не води до такъв резултат.		
	10. Прилагането на видеоконференция при очна ставка е несъвместимо със същината на процесуално-следственото действие. Както по своето наименование, така и по поставената цел и предписания начин на осъществяване, очната ставка изисква физическа, а не виртуална конфронтация между даващите противоречива информация лица. Органът, който я провежда, може да направи изводите си за достоверност на казаното не толкова на основата на формално-логическото съпоставяне на даваните обяснения и показания, нещо което може да стори и без да провежда очна ставка, колкото на основата на обективно изразените психологически и физически реакции на участниците, включително и т.нар. „език на тялото“.	10. Не се приема.	10. Използването на видеоконференция е предвидено като правна възможност. На органите на досъдебното производство и на съда е предоставено правото на преценка за всеки конкретен случай дали е уместно да се използва този способ. Правната характеристика на очната ставка предвижда, че за разлика от разпита на свидетел или на обвиняем, очната ставка е една възможност, а не задължение на органа на досъдебното производство. Тя се извършва само при съществени противоречия между показанията на свидетели, между обясненията на обвиняеми или между обясненията на обвиняеми и показанията на свидетели. Решението затова се взема от разследващият орган след преценка на обстоятелствата по делото. Очната ставка не следва да се провежда, ако целта може да бъде постигната чрез други действия по разследването или чрез повторен разпит.
	11. Със законопроекта се предлага създаването на нова ал. 8 в чл. 171 НПК, която допуска използването на видеоконференция при	11. Не се приема.	11. Разпознаването чрез видеоконференция е предвидено като правна възможност. На органите на досъдебното производство и на съда е предоставено правото на

	разпознаването на лица и предмети. Разпоредбата е редактирана пестеливо, поради което не решава проблемите, които биха възникнали в практиката. При всяко положение разпознаването като способ на доказването започва с разпит на разпознаващия, който би могъл да бъде както обвиняем, така и свидетел (чл. 170 във вр. с чл. 169 НПК). Следователно процесуално-следственото действие може да бъде осъществено само когато законът изрично допуска лицето, което разпознава, да бъде разпитано чрез видеоконференция. Това означава, че обвиняемият не може да разпознава чрез видеоконференция, освен когато се намира извън пределите на страната, предварително е дал съгласието си да участва в разпознаването и това няма да попречи на разкриването на обективната истина (чл. 138, ал. 7 НПК). Разпознаване от свидетел ще е допустимо, само ако свидетелят се намира извън страната или се намира в страната, но се нуждае от специална защита (чл. 139, ал. 7 и 10, чл. 140, ал. 5 и чл. 141, ал. 3 и 4 НПК). Освен това законът трябва ясно да установи, че в случай на разпознаване чрез		преценка за всеки конкретен случай дали е уместно да се използва този способ. Със законопроекта е предложено да се създаде чл. 236а, който предвижда прилагането на изискванията на чл. 239 и 240 НПК при провеждане на действия по разследването чрез видеоконференция, както и посочване на данните по чл. 129, ал. 1 НПК и вписване на всички участници в действието и на лицето, установило самоличността им. Протоколът ще се подписва от разследващия орган и от участниците, намиращи се при него

	видеоконференция на досъдебното производство поемните лица се намират при органа, под чието ръководство се провежда процесуалното действие, а не при разпознаващия. Поначало ползата от виртуалното разпознаване, което с оглед на особеностите на неговото провеждането може да бъде оспорено и на редица допълнителни основания, е твърде съмнителна и несигурна.		
Пламен Киров – адвокат от Софийска адвокатска колегия	1. В предлаганите изменения в ГПК липсва уредба която да дава право на страна или неин представител да участва в съдебно заседание чрез видеоконференция. Предполагам, че това е пропуск, тъй като в Мотивите към законопроекта липсва коментар на каквито и да било причини, които да обосновават изключването на страните в процеса или техните представители да се ползват от новата възможност. Точно обратното. Горецитираните части от мотивите сочат че целите на предложената уредба са да се намалят разходите за съдопроизводство както на съда така и на страните и да се улеснят участниците в него. Най- голям дял на участие в съдопроизводствените действия имат страните и техните представители, и ако за тях се предвиди изрично възможността	1. Не се приема.	1. Предложението излиза извън обхвата на законопроекта.

	да участват чрез видеоконференция в съдебните заседания, ефектът от новата процесуална уредба ще е най-голям и целта й ще бъде постигната в максимална степен. Предвидената в АПК възможност страна да прави изявления чрез видеоконференция е необоснован контрапункт на липсата на такава възможност в предлаганите изменения на ГПК. Освен това в предлаганата легална дефиниция на термина „видеоконференция“ е „комуникационна връзка ... между участници в процеса, намиращи се на различни места“, а основните участници в процеса и причина за него са именно страните. Няма никаква пречка, а и е напълно в съответствие с мотивите на предложителя на законопроекта, да се предвиди в ГПК такава възможност да има и за страните и техните представители. 2 Относно необходимостта от въвеждане на видеоконференцията като възможна форма на участие в съдебни заседания и по ЗАНН: Броят на съдопроизводствата по този ред е достатъчно голям за да се предвиди и за тях същата възможност. Причините за въвеждането й са същите, каквито се сочат за предлаганото изменение в процесуалните кодекси. За разлика от НПК (към който ЗАНН препраща по принцип), в ЗАНН обикновено не се налага да участва страна търпяща	2. Не се приема.	2. Предложението излиза извън обхвата на законопроекта.

	мярка за неотклонение, а и естеството на производството е такова, че фактическото и правното положение на участниците в него (от гледна точка на личното присъствие в съдебни заседания) е сходно повече на това с участниците в процес по АПК и ГПК, отколкото на това по НПК. 3. Също няма пречка и намирам за еднакво необходимо и обосновано да се предвиди и в Закона за защита на конкуренцията възможност за провеждане на заседания чрез видеоконференция, тъй като в случаите на открито заседание с изслушване на страни и експерти не са изключение същите затруднения за физическо присъствие на участници в процеса, каквито има за другите производства, като не рядко участниците в едно производство са голям брой. 4. Във връзка с гореизложеното предлагам законопроектът да бъде допълнен както следва: 1. В Гражданския процесуален кодекс чл. 135 ГПК да се допълни с нова алинея /4/ със съдържание: "Страните или техните представители могат да участват в съдебното заседание и чрез видеоконференция по реда на чл. 156а, алинеи (4) - (6). Страната или	3. Не се приема. 4. Не се приема.	3. Предложението излиза извън обхвата на законопроекта. 4. Предложението излиза извън обхвата на законопроекта.

	представителят следва да заявят най-късно ..... дни преди датата на съдебното заседание в което желаят да участват чрез видеоконференция, че желаят да се ползват от този ред и да посочат съда в който могат да се явят за участие в заседанието.". Срокът за заявяването следва да бъде съгласуван със Съдебната система, тъй като съдии и служители на съдилищата ще организират видеоконференциите. 2. В Закона за административните нарушения и наказания текстът на чл. 62 става алинея (1). Създава се нова алинея (2) със съдържание: "Страните и другите участници в производството пред съда могат да извършват действия в съдебните заседания чрез видеоконференция, по реда и при условията на Гражданския процесуален кодекс, а в неуредените от него случаи – на Административно процесуалния кодекс.". 3. В Закона за защита на конкуренцията, в текста на чл. 58 се добавя нова алинея (5) със съдържание: „Участниците в откритите		

	заседания могат да се ползват от възможността на видеоконференцията, по реда и при условията на Гражданския процесуален кодекс, а в неуредените от него случаи – на Административно процесуалния кодекс.“		
СНЦ „Електронна национална адвокатска платформа за сътрудничество	Предложенията са аналогични с тези на адв. Пламен Киров	Не се приема.	Предложението излиза извън обхвата на законопроекта.
antitsa_rancheva от "Геострой" АД	1. §6 - В ал. 3 на новосъздадения чл. 156а се урежда възможността изслушването на вещо лице да бъде осъществено "когато същото работи в населено място извън съдебния район на съда, разглеждащ делото, и служебната му ангажираност или други обективни обстоятелства не му позволяват да се яви непосредствено пред съда". Във връзка с ал. 2 на същата разпоредба, както и съгласно мотивите към законопроекта, подчертаният съюз "и" следва да бъде заменен с "или", тъй като по този начин обхватът на събирането на доказателства чрез видеоконференция би се разширил в съгласие с целите, формулирани в мотивите към ЗИД. Освен това по този начин режимът, приложим	1.Не се приема.	1. Предложението противоречи на цялостната философия на законопроекта, която отчита принципите на непосредственост и ефективно участие в процеса.

	към вещите лица и свидетелите по ал.2 би се изравнил по отношение на основанията, определящи допустимост на събирането на доказателства чрез видеоконференция (в ал.2 тези основания са посочени алтернативно, а в ал.3 - кумулативно);		
	2. §6 - В ал. 4 на чл. 156а формулировката е неясна - визираната проверка може да се извърши в,на, от и т.н., но не и "с най-близкия районен съд", поради което текстът следва да се прецезира;	2. Не се приема.	2. Текстът на разпоредбата е ясен и непротиворечив.
	3. §10, т. 1 - в чл. 65, ал.3 НПК се създава изречение трето: "Задържаният обвиняем може да участва в делото и чрез видеоконференция, като в този случай самоличността му се удостоверява от началника на затвора или негов представител." Не става ясно дали посоченият представител представлява обвиняемото лице или началника на затвора. В първия случай текстът е ненужен, тъй като обвиняемият не е длъжен да присъства на заседанието и удостоверяването на самоличността му от негов представител (а не защитник) би	3. Приема се по принцип.	3. Нова редакция на чл. 65, ал. 3.

	усложнило процеса, вместо да го опрости, каквато е целта на видеоконференцията, посочена в мотивите към ЗИД; освен това подобно удостоверяване на самоличността следва да бъде извършено от длъжностно лице, а не от произволен представител, предвид възможността за лично участие на обвиняемия в процеса. Във втория случай думата "представител" следва да бъде заменена със "заместник".		
Андрей Георгиев	С оглед бързината на процеса и улеснението на страните по граждански дела, когато няма възражения и въпроси към вещо лице, предлагам, макар и да не е пряко свързано с обхвата на проектозакона, да се въведе възможност за приемане на експертиза по гражднаски дела в отсъствие на вещо лице, както това е предвидено по НПК - с условие страните да нямат въпроси и да са съгласни. Това следва да стане с добавяне на нова ал. 3 в чл. 200 ГПК, като сегашната ал. 3 стане ал. 4. Съдържанието на ал. 3 да е със следното съдържание: „(3) Ако всички страни са съгласни с това и нямат въпроси към вещото лице, съдът може да приеме	Не се приема.	Предложението излиза извън обхвата на законопроекта.

	заключението и само в писмен вид, без изслушване на вещото лице.“ Аналогична е уредбата в чл. 282, ал. 3 НПК, като същата не създава проблеми в наказателния процес, който предвижда много по-големи изисквания към доказването. Доколкото и в предлаганото изменение се изисква съгласие на всички страни, то не се накърняват процесуални права, а може да се спести много време на страните и съда. С оглед препращащите разпоредби, това изменение засяга и административните дела		
Български Хелзинкски Комитет	Правят се коментари досежно измененията в чл. 65, ал. 3 и чл. 439, ал. 4 НПК. Сочи се, че съгласно практиката на ЕСПЧ съдът следва да придобие непосредствено впечатление от задържаното лице и от лишените от свобода, когато се разглеждат искания за предсрочно освобождаване.	Становището не съдържа конкретни предложения.	Окончателната редакция на предложенията за изменение на текстовете на 65, ал. 3 и чл. 439, ал. 4 НПК е съобразена с практиката на ЕСПЧ и предвижда, че видеоконференция се провежда когато това няма да попречи за упражняване на правото на защита, със съгласието на задържания, съответно на лишения от свобода.
Адв. Стефан Николаев Марчев, адвокат от Софийска адвокатска колегия и група адвокати от Софийска	1. Относно дефиницията на „Видеоконференция“ (по § 7 от Законопроекта) Разпоредбата на § 7 от Законопроектът предвижда	1. Приема се по принцип.	1. В чл. 150, ал. 6 е заличено условието „при наличие на техническа възможност.

адвокатска колегия	създаването на Допълнителна разпоредба в ГПК със съдържание: „Видеоконференция“ по смисъла на този кодекс е комуникационна връзка чрез техническо средство за едновременно предаване и приемане па образ и звук между участници в процеса, намиращи на различни места “. В мотивите на законопроекта е предвидено, че изслушванията посредством видеоконференция задължително ще бъдат записвани. Създаването на видеозапис от осъществена видеоконференция е съществена гаранция за достоверност на извършените процесуални действия, защото ще осигури възможност за проверка на извършените действия. Поради това считаме, че в дефиницията на „видеоконференция“ следва да бъде допълнена с уточнението, че техническото средство за едновременно предаване и приемане на образ и звук следва да позволява извършване на видеозапис от видеоконференцията. Ето защо предлагаме следната редакция на разпоредбата на § 7 от Законопроекта:		

	„Видеоконференция“ по смисъла на този кодекс е комуникационна връзка чрез техническо средство за едновременно предаване и приемане на образ и звук между участници в процеса, намиращи на различни места, за която се съставя и съхранява видеозапис. “ 2. Относно протокола от съдебно заседание, при чието провеждане е използвана видеоконференция. Разпоредбата на § 3, т. 1 от Законопроекта предвижда в чл. 150 да бъде създадена нова алинея 3, уреждаща правилата за съставяне на протокол за съдебното заседание, при чието провеждане е използвана видеоконферентна връзка (видеоконференция). Считаме, че в съдебния протокол е необходимо да бъде отбелязано началото и края на видеоконференцията и мястото, от което е взето участие чрез видеоконференция. Поради това предлагаме новата разпоредба на ал. 3 на чл. 150 ГПК да има следната редакция: „При провеждане на видеоконференция, в съдебния	2. Не се приема.	2. При положение, че видеозаписът е задължителен, не е необходимо тези параметри да се отразяват и в протокола.

	протокол се отбелязва началото и края на видеоконференцията, мястото, от което е взето участие в съдебното заседание чрез видеоконференция, както и името и длъжността на съдебния служител от районния съд или на началника на затвора или негов представител, присъстващ на видеоконференцията. 3. Разпоредбата на § 3, т. 3 от Законопроекта предвижда създаване на нова алинея 6 в чл. 150 ГПК. В предлаганата разпоредба на чл. 150, ал. 6 ГПК се предвижда, че за проведеното заседание чрез видеоконферентна връзка, се изготвя видеозапис върху електронен носител „ *при наличие на техническа възможност* “. Считаме, че за всяко съдебно заседание, в което се събират доказателства чрез видеоконференция, винаги следва да се изготвя видеозапис върху електронен носител, което е необходима гаранция за достоверност на извършените процесуални действия. Поради това предлагаме изразът *„при наличие на техническа възможност“* да отпадне и разпоредбата на чл. 150, ал. 6 ГПК да придобие следния вид:	3. Приема се.	3. Отразено в текста.

	„За извършената видеоконференция след уведомяване на участниците в нея се изготвя видеозапис върху електронен носител. Видеозаписът се прилага към делото.“ 4. Относно ал. 1 на чл. 156а. Разпоредбата следва да бъде прецизирана, като се предвиди, че събиране на доказателства чрез видеоконференция се извършва не *„по искане на страните“*, а по искане на всяка от страните. Наред с това е необходимо да се предвиди изрично, че съдът ще указва на страните, ако определени доказателства в насроченото съдебно заседание ще се събират чрез видеоконференция. Поради това предлагаме разпоредбата на чл. 156, ал. 1 да има следната редакция: *“Събиране на доказателства чрез видеоконференция може да стане по искане на всяка от страните или служебно. Събирането на доказателства или провеждането на съдебно заседание чрез видеоконференция, става по разпореждане на съда, за което съдът уведомява страните, свидетелите и вещите лица при насрочване на съдебното заседание. ”* 5. Предлагаме в допълнение да бъде създадена и нова алинея 8 на чл. 156а	4. Не се приема. 5. Не се приема.	4. Текстът е достатъчно ясен, а думата „страните“ се употребява във визирания от предложителите смисъл в редица норми на ГПК (чл. 6, 7, 8, 9, 10, 12, 15 и т.н.). В окончателните текстове са предвидени гаранции за уведомяване на страните за провеждането на видеоконференция. 5. В този случай ще се прилагат общите правила на ГПК – чл. 148, изр. второ.

	ГПК, със следното съдържание: *"При събиране на доказателства чрез видеоконференция всяка от страните има право до приключване на видеоконференцията, да направи искане да се извърши повторно събиране на доказателствата в съдебно заседание в сградата на съда, пред който се разглежда делото. При искане на една от страните, съдът е длъжен да допусне повторно събиране на доказателствата в съдебно заседание в сградата на съда, повторен разпит на свидетеля, снемане обясненията на страната или повторно изслушване на вещо лице. "* Както беше посочено, макар видеоконференцията да е съвместима с процесуалните принципи на непосредственост и публичност, използването й крие рискове за достоверността на събираните чрез нея доказателства. Видеоконференцията не изключва възможността на свидетел, вещо лице или страна, която участва в процеса чрез видеоконференция, да бъде оказвано въздействие, което е невъзможно при публичността на провеждане на заседанието и физическото присъствие на всички участници в съдебното заседание в съдебната зала. Предлаганата разпоредба на		

	ал. 8 дава възможност на всяка от страните, докато трае изслушването (на свидетеля, вещото лице, страната), да направи искане за повторното събиране на съответното доказателство в съдебно заседание, при което да не се използва видеоконференция. 6. **Предложение за създаване на нова алинея 2 на чл. 100 ГПК.** Доколкото видеоконференцията е технически способ за вземане на участие в съдебни заседания, респ. за провеждане на съдебни заседания, считаме, че освен промяна в разпоредбата на чл. 135 ГПК (уреждаща мястото и времето на съдебните заседания), е необходима и промяна в разпоредбата на чл. 100 ГПК, уреждаща „формата“ на процесуалните действия. Поради това предлагаме сегашната разпоредба на чл. 100 ГПК да стане алинея 1, и да бъде създадена нова алинея 2 на чл. 100 ГПК със следното съдържание: *„чл. 100 (2) Всички процесуални действия, които съдът и страните могат да извършат устно в съдебно заседание, могат да се осъществяват и чрез видеоконферентна връзка, ако съдът е разпоредил провеждане на съдебното заседание чрез*	6. Не се приема.	6.

	видеоконференция ".		

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

Препис

Р Е Ш Е Н И Е № 460

от 6 юли 2020 година

ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ЗАКОНОПРОЕКТ

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ
Р Е Ш И:

1. Одобрява проекта на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс.

2. Предлага на Народното събрание да разгледа и приеме законопроекта по т. 1.

3. Министърът на правосъдието да представи законопроекта по т. 1 в Народното събрание.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ: /п/ Бойко Борисов

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Веселин Даков

Вярно,

ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ
"ПРАВИТЕЛСТВЕНА КАНЦЕЛАРИЯ":
/Апостол Михов/

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
М И Н И С Т Е Р С К И С Ъ В Е Т

№ 02.01-57
6 юли 2020 г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх.No 002-01-26
Дата 06 / 07 2020 г.

17 23

ДО

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

г-жа ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КАРАЯНЧЕВА,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България изпращам Ви одобрения с Решение №.....460..... на Министерския съвет от 2020 г. проект на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс.

Приложения:

1. Мотиви към проекта на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс.
2. Частична предварителна оценка на въздействието.
3. Справка от Министерството на правосъдието за съответствие с Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи и с практиката на Европейския съд по правата на човека.
4. Справка за постъпилите предложения от обществените консултации.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

РАЗПОРЕЖДАНЕ

НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

N 050-01-152/07.07 **2020 г.**

На основание чл. 8, ал. 1, т. 1 и чл. 77, ал. 1 и 2 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание

РАЗПОРЕЖДАМ:

Разпределям Законопроект за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, № 002-01-26, внесен от Министерски съвет на 06.07.2020 г., на следните постоянни комисии:

Водеща комисия:

- Комисия по правни въпроси

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:

ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА